HELMI–MAALISKUU 1 / 2026

Tukilinja

TUKENA ELÄMÄN HAASTEISSA

Apurahan saanut lavarunoilija Vapaa Sana

”Tämä on minun keinoni vaikuttaa”

10 Miten avotyötoiminnan haasteita voitaisiin purkaa?

16 Teatterikenttää uudistanut DuvTeatern sai Vimma-palkinnon

18 Linnan juhlat herättivät keskustelua vammaisten kohtaamisesta

Tässä numerossa

1/2026

Julkaisija / kustantaja
Vammaisten koulutuksen ja työllistymisen tuki ry
Hermannin rantatie 12 B
00580 Helsinki
vktt@tukilinja.fi
Aikakausmedian jäsen.

Päätoimittaja
Jaana Vainio
jaana.vainio@tukilinja.fi

Toimitusneuvosto
Pinja Eskola
Salla Fagerström
Sanni Purhonen
Heini Saraste
Riitta Skytt

Ulkoasu
Paula Karjalainen

Tilaajapalvelu
Puh. 09 4155 1502
ma-pe klo 9–11
tilaajapalvelu@tukilinja.fi

Tilaukset
4 kk 50 €
6 kk 60 €
1 v, kesto 110 €

Tukilinjan määräaikainen tilaus ei jatku, ellei tilausta uusita. Tilaajien osoitetietoja ei luovuteta ulkopuolisille.

30. vuosikerta
Ilmestyy 6 kertaa / vuosi
ISSN 1458–6304 (painettu),
2737–2383 (verkkojulkaisu)

Paino
Printall

Kansikuva
Katri Kallio

Painotuote
4041 0820

YHTEISKUNTA

3 **Pääkirjoitus**
4 **Pinnalla:** Kirjailijana debytoineelle Topi Borgille Kunnia-Vimma ja muita näkyviä ilmiöitä.
5 **Yhteisöapuraha uudistui:** Haku jatkossa keväisin ja syksyisin.
10 **Muutoksia luvassa:** Keskustelua herättänyt avotyötoiminta murroksessa.

IHMISET

12 **Suosio kasvussa:** Miten vammaiset kokevat podcastit ja niiden tekemisen?
18 **Linnan juhlat:** Vammaisaktivistit kohtasivat itsenäisyyspäivän vastaanotolla.
23 **Kolumni:** Salla Fagerström
24 **Onnistumisen iloa:** Kaikki ampuu -kurssilla tärkeintä ovat onnistumisen kokemukset.

KUVA: CATA PORTIN

TUKIKOHTEET

6 **Vapaa Sana:** Apuraha mahdollisti Sanna Ruokoselle esikoisalbumin tekemisen.
16 **Vimma-palkinto:** DuvTeaternin saamaan palkintoon kuuluu työskentelyapuraha.
20 **Kirjoittamisesta lisätuloja:** Tarja Perkiö sai aikoinaan apurahan tietokoneen hankintaan.
30 **Myönnettyjä apurahoja**
Tukilinjan apurahoja loka–marraskuussa 2025.

VAKIOT

26 **Kirjavinkki**
27 **TV & elokuvat**
28 **Apurahafoorumi**
32 **Pähkinöitä**
35 **Jaloittelua**

Tukilinja edistää vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten yhdenvertaisuutta Suomessa. Myönnämme apurahoja vähävaraisille henkilöille koulutuksen, työllistymisen ja aktiivisen elämän, kuten harrastamisen, tueksi. Varat toimintaan saadaan Tukilinja-lehden myynnistä ja lahjoituksista. Lehti myös työllistää toimintarajoitteisia ihmisiä lehden toimittajina, kuvaajina ja kuvittajina sekä myynnissä. Lisää kiinnostavia vammaisalan uutisia ja lehden aiemmat numerot löydät tukilinjalehti.fi-sivustolta, joka julkaistaan lähiaikoina.

Tuki mahdollistaa itsensä ilmaisun

Itsensä ilmaisu on myös saavutettavaa kommunikaatiota.

Arjen hulinassa tulee harvoin ajateltua, kuinka tärkeä osa hyvinvointia ja identiteettiä itsensä ilmaisu on. Itseään ja ajatuksiaan voi tuoda esiin monin eri tavoin, kuten taiteen, kirjoittamisen ja vuorovaikutuksen keinoin.

Kun asiaa katsotaan vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten näkökulmasta, on hyvä muistaa, että ilmaisu on myös saavutettavaa kommunikaatiota. Moni toimintarajoitteinen tunnistaa tilanteen, jossa tehdään omaan elämään liittyviä päätöksiä, mutta hänen ääntään ei aidosti kuulla, eikä hänellä ole mahdollisuutta vaikuttaa omiin asioihinsa.

KUVA: MIKA LEVÄLAMPI

SEURAAVA LEHTI ILMESTYY 1.4.2026

Tukilinjalta apurahan esikoisalbuminsa tekoon saanut **Sanna Ruokonen** eli Vapaa Sana (s. 6) on löytänyt itselleen sopivan ilmaisumuodon spoken word -vaikutteisesta runomusiikista. Vakava sairaus ja vammautuminen tekivät puheesta vaivalloista, ja siksi puhuttu sanataide on hänelle tärkeä ilmaisumuoto. Ruokosen tekstit käsittelevät paljon vammaisuutta, mielenterveyttä sekä yhteiskunnan ja ihmisyyden teemoja. Hänen suuri haaveensa olisikin päästä esiintymään päättäjille.

Vuosittain jaettavaan Vimma-vammaiskulttuuripalkintoon kuuluu Tukilinja-säätiön myöntämä työskentelyapuraha. Tällä kertaa sen sai helsinkiläinen DuvTeatern (s. 16) pitkäjänteisestä saavutettavuustyöstään. Vapaassa teatteriryhmässä työskentelee kehitysvammaisia ihmisiä, jotka jakavat saavutettavan teatterin ilosanomaa myös muille tahoille. Mukana toiminnassa ovat olleet muun muassa Suomen Kansallisooppera ja Svenska Teatern.

Reumaa lapsesta asti sairastanut **Tarja Perkiö** (s. 20) löysi kirjoittamisesta paitsi itselleen sopivan ilmaisutavan myös uuden keinon tienata, kun ammatillinen rooli sosiaalityössä hiipui. Vireillä olevat kirjoitusprojektit saavat hänet tuntemaan itsensä hyödylliseksi, ja aiemmin saadun apurahan turvin Perkiö pystyi hankkimaan tietokoneen kirjoitustöitä varten.

Tukilinjan apurahan saajissa on vuosittain monia vammaisia ja pitkäaikaissairaita ihmisiä, jotka hakevat tukea itseilmaisun mahdollistaviin välineisiin. Osan kohdalla kyse on rakkaasta harrastuksesta, toiset taas tekevät esimerkiksi taidetta, valokuvausta tai kirjoittamista työkseen. Oli kyse sitten työstä tai harrastuksesta, tuo myönnetty apuraha elämään lisää mielekkyyttä ja hyvinvointia.

Jaana Vainio
päätoimittaja
jaana.vainio@tukilinja.fi

TEKSTI Sanni Purhonen ja Jaana Vainio

Kunnia-Vimma Topi Borgin esikoisteokselle

Normaaliusrodeo-teoksen kirjoittanut **Topi Borg** palkittiin Kunnia-Vimmalla.

”Omaäänisesti kirjoitettu kirja opettaa varmasti monille lukijoille paljon autismista. Ennen kaikkea se on hienoa kirjallisuutta, jossa kirjailija artikuloi näkökulmansa nerokkaasti. Teoksesta välittyy tekijänsä intohimoinen suhtautuminen kaikkeen elämään ja myös esimerkiksi elokuvataiteeseen. Hän on loistava esikuva”, kommentoi tuomaristoon kuuluva kriitikko **Aleksis Salusjärvi**.

Vuoden 2025 Vimma-vammaiskulttuuripalkinto myönnettiin saavutettavuustyöllään ansioituneelle DuvTeaternille. Teatteriryhmän ajatuksiin voi tutustua sivulta 16 alkavassa jutussa.

Pahis ja proteesi

Kotimaansa Iranin hallinnon johtavan kriitikon, elokuvaohjaaja **Jafar Panahin** viimeisin teos *It Was Just an Accident (Yek tasadef sadeh)* on kostotarina joukosta ihmisiä, jotka saavat tilaisuuden maksaa takaisin kiduttajalleen. Vammaisnäkökulmasta varsin kiinnostavaa on, että pahantekijää ei tunnisteta ulkonäöltä vaan hänen proteesinsa äänestä. Panahi on ohjaajana monipuolinen ihmisluonnon tarkastelija, joten kokonaisuuden voi olettaa viestivän muustakin kuin fyysisestä vammasta pahuuden merkitsijänä. Elokuva voitti Cannesin elokuvajuhlien Kultaisen palmun ja on vahva ehdokas myös Oscar-palkinnon saajaksi.

Autismikirjon piirteitä edustava Barbie

Leluyhtiö Mattel on laajentanut Barbie Fashionistas -sarjaansa uudella nukella, joka on suunniteltu yhteistyössä yhdysvaltalaisen autismijärjestön kanssa. Tarkoituksena on tuoda autismikirjon kokemuksia näkyväksi leikkimaailmassa ja tarjota kaikille lapsille mahdollisuus nähdä itsensä Barbie-nukeissa. Yrityksen mukaan uutuusnuken yksityiskohdat korostavat autismikirjon kokemuksia. Mukana tulee sormihyrrä, melua vaimentavat kuulokkeet sekä tabletti, jossa on kuvapohjainen kommunikointisovellus.

KIRJAT

Selkokielellä terveydestä

Oppimateriaalikeskus Opike on julkaissut selkokielisen *Tervettä menoa* -kirjan, joka sisältää tärkeää tietoa terveydestä, erilaisista vaivoista ja itsehoidosta. Nuorten terveyttä ja hyvinvointia haastavat nykypäivänä muun muassa mielenterveyteen, nukkumiseen ja ruokailurytmiin liittyvät ongelmat.

Kirja käsittelee helppotajuisesti näitä teemoja ja käy myös läpi, millaista lääkitystä kannattaa kysyä apteekista ja milloin on syytä hakeutua lääkärin vastaanotolle. Kirjan asiasisällön tarkistuksessa mukana ollut farmasian tohtori **Kirsi Pietilä** tietää kokemuksesta, miten esimerkiksi apteekin pitää olla valmis vastaamaan myös erityisryhmiin kuuluvien asiakkaiden kysymyksiin.

Kirjan selkeä piirroskuvitus sekä eri vaivoihin liittyvät havainnollistavat valokuvat tukevat selkokielisten tekstien ymmärtämistä.

Yhteisöapuraha uudistui – haku kaksi kertaa vuodessa

Tukilinjan yhteisöapuraha kohdentuu jatkossa entistä tarkemmin hankkeisiin, joissa toimintarajoitteiset ihmiset ovat aktiivisia toimijoita. Uudistuksen myötä apurahoja myönnetään keväisin ja syksyisin.

Lisätietoja apurahasta löydät sivulta 15.

TEKSTI Toimitus KUVA Reijo Ruotanen

Tukilinja-säätiön myöntämä yhteisöapuraha on uudistunut 1. tammikuuta alkaen. Taustalla on viime vuosien aikana esille noussut tarve muokata kyseistä apurahaa.

”Yhteisöapurahojen hakemusmäärät ovat olleet suhteellisen pieniä, ja myös kielteisten päätösten osuus suhteessa saapuneisiin hakemuksiin on ollut suuri. Olemme todenneet, että hakukriteerejä on aika selkeyttää sekä hakemisen että hakemusten käsittelyn helpottamiseksi”, kertoo Tukilinjan apurahatoiminnan koordinaattori **Sara Liukkonen**.

Yhteisöapurahoja myönnetään jatkossakin sellaisille pienimuotoisille yleishyödyllisille toimijoille ja yhteisöille, joiden kautta tuki kanavoituu suoraan toimintarajoitteisille yksityishenkilöille.

”Tuki on tarkoitettu edistämään uusien toimintamuotojen aloittamista tai uuden toimintamuodon juurruttamista osaksi yhteisön perustoimintaa. Tukea voi hakea toiminnan kustannuksiin, kuten toimintavälineisiin. Sitä voi hakea vain rekisteröity yhdistys.”

Milloin hakea apurahaa?

Tukilinjan apurahaa voi hakea esimerkiksi silloin, kun potilasyhdistys tai urheiluseura on perustamassa toimintaryhmää tai järjestämässä uutta tapahtumaa, jossa toimintarajoitteiset henkilöt ovat mukana aktiivisina toimijoina.

Yhteisöapurahoja myönnetään jatkossa kaksi kertaa vuodessa. Hakemuksia voi jättää Tukilinjan nettisivuilta löytyvällä sähköisellä lomakkeella ympäri vuoden. Hakuaika päättyy 30. huhtikuuta ja 30. syyskuuta. Päätöksistä ilmoitetaan kesäkuun ja marraskuun loppuun mennessä kaikille hakijoille.

”Hakuaikojen avulla pyrimme varmistamaan entistä paremmin yhteisöjen tasavertaisen kohtelun. Toiveenamme on myös, että hyviä apurahahakemuksia saadessamme mahdolliset vuoden toimijat voitaisiin jatkossa nostaa yhteisöapurahojen joukosta”, Liukkonen sanoo.

Juttuja apurahan saajista

Kiinnostavista hankkeista kerrotaan niin lehdessä kuin Tukilinjan somekanavissakin.

”Pyydämme jatkossa osana apurahaprosessia saajaa toimittamaan lyhyen kuvauksen apurahan vaikutuksista. Näitä voivat olla esimerkiksi kuvaus siitä, millainen uusi toimintamalli syntyi, keitä toiminta tavoitti ja mitä opittiin. Toivomme, että jatkossakin lehtemme sivuilta voi lukea mielenkiintoisia juttuja myös yhteisöapurahan saajista.”

Yhteisöapurahat ovat tärkeä osa Tukilinjan apurahatoimintaa. Pienelläkin yhteisölle myönnetyllä tuella voi nimittäin olla suuri vaikutus useiden sairauden tai vamman vuoksi toimintarajoitteisen henkilöiden elämään. ◆

APURAHAKOHDE

Sanna Ruokonen eli Vapaa Sana sai apurahan esikoisalbuminsa tekemiseen.

”Tämä on vihaisen vammaisen ränttäysrunoutta”

Tukilinjan tuella syntyvä esikoisalbumi ja syksyllä julkaistu ensimmäinen single ovat vasta alkua Sanna Ruokosen Vapaa Sana -projektille. Lapsena aivokasvaimen vuoksi vammautunut runomusiikin tekijä kääntää kipukokemukset ja ulkopuolisuuden tunteet voimaksi, antaen äänen niille, jotka jäävät usein katveeseen.

TEKSTI Riitta Skytt KUVAT Katri Kallio ja Riitta Skytt

Spoken word -vaikutteista runomusiikkia esittävä lavarunoilija **Sanna Ruokonen**, 34, taiteilijanimeltään Vapaa Sana, palkittiin viime vuonna OAF-festivaalien Positive Impact -vaikuttajapalkinnolla.

”Olisi mahtavaa päästä esittämään lavarunoutta päättäjille!” puuskahtaa Ruokonen.

”Haluan tuoda esiin, että tajutkaa ihmiset, millä tavalla te elätte ja miten maailma pyörii. Tämä on minun keinoni vaikuttaa.”

Juttelemme viihtyisässä keravalaisessa kahvilassa, jossa Ruokonen toisinaan istuu kirjoittamassa. Napakan kommentin takaa paljastuu hieman ujo mutta herkästi hymyilevä nuori nainen, jonka violeteista korvakoruista muodostuu sana Love eli rakkaus.

Olisi mahtavaa päästä esittämään lavarunoutta päättäjille!

Oman elämänsä muukalainen

Lappeenrannassa syntynyt Ruokonen on päätynyt Keravalle monen mutkaisen ja kivikkoisen polun kautta. Lapsena hänen aivoistaan löytyi kasvain, jonka seurauksena hän halvaantui toispuoleisesti. Ruokonen joutui opettelemaan sekä kävelemisen että puhumisen uudelleen. Vakava sairaus lieveilmiöineen sai hänet vuosien ajan tuntemaan itsensä ulkopuoliseksi.

”Katsoin elämää aiemmin sivusta – en ollut elämäni päähenkilö, vaan sen tarkkailija”, Ruokonen kertoo.

Teini-iässä, vaikeassa elämäntilanteessa epilepsialeikkauksen jälkeen, hän kuitenkin löysi oman tapansa ilmaista itseään.

”Minuun oli iskenyt masennus, enkä pystynyt kertomaan asioista puhumalla. Silloin runous oli se, joka puhui puolestani.”

Lavarunoilija Sanna Ruokosen tekstit käsittelevät paljon mielenterveyttä, vammaisuutta sekä yhteiskunnan ja ihmisyyden teemoja.

KUKA?

Sanna Ruokonen

- 34-vuotias lavarunoilija, spoken word -artisti Keravalta
- Poetry Slam SM -finalisti vuodelta 2023
- Palkittu OAF-festivaalien ja Espoon kaupungin Positive Impact -vaikuttaja-palkinnolla vuonna 2025.
- Esikoissingle *Muuttunut nainen* julkaistiin suoratoistopalveluissa 2025.
- Valmistelee parhaillaan esikoisalbumiaan Tukilinjan tuella.
- Sosiaalinen media:
  Instagram @*vapaasana.poetry*
  Tiktok @*vapaasana*
  Facebook @*sanna.ruokonen*

www.vapaasana.fi

Tänä päivänä Ruokonen kokee olevansa muuttunut nainen. Se on myös hänen lokakuussa julkaisemansa esikoissinglen nimi. Kappaleessa *Muuttunut nainen* Ruokonen lausuu tekstinsä, ja musiikin säveltänyt **Heli Raami** vastaa lauluosuuksista.

Sanojen vapaus

Mutta mitä lavarunous tai spoken word, eli puhuttu sana, oikeastaan ovat? Yksinkertaisimmillaan kyse on runosta, jonka kirjoittaja itse esittää. Lavarunous on usein kirjoitettu minämuotoon – puhuja kuvaa, tilittää tai tunnustaa omia tuntojaan. Se on eräänlainen runohybridi, jossa yhdistyy laaja tyylien kirjo. Lavarunouteen voi sekoittaa laululyriikkaa, musiikkia, räppiä, näytelmäkatkelmia tai tarinankerrontaa. Lajia on kutsuttu jopa lyyriseksi stand upiksi. Oikeastaan lavarunous pakenee kaikkia määritelmiä, aivan kuten Ruokosen taiteilijanimi Vapaa Sana.

Ruokonen löysi lavarunouden Youtuben kautta. Hän innostui aiheesta ja hakeutui lavarunoilija ja yhteisöpedagogi **Juho Kuusen** ohjaamalle kurssille.

”Halusin tehdä jotain omaa. Koin, että minulla oli paljon asiaa, joka pitää saada ulos, ja sitä eivät voi esittää ketkään muut kuin minä”, Ruokonen sanoo.

Kurssin myötä hän osallistui Tampereella avoimiin Poetry Slamin SM-kilpailujen karsintoihin, jotka voitettuaan hän pääsi finaaliin vuonna 2023. Kisojen Facebook-sivulla häntä kuvailtiin lavarunoilijaksi, jonka kutsumus on repiä sanoja selkärangasta, jotta edes yksi ihminen yleisöstä voimaantuisi.

Monipuolinen tekijä

Aivan pystymetsästä Ruokonen ei kiivennyt esiintymislavalle. Hän on opiskellut Helsingin Evankelisen opiston lauluntekijälinjalla, ja keväällä 2025 hän valmistui Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos Saskystä musiikkimanageriksi.

Omien tekstiensä lisäksi Ruokonen on tehnyt sanoituksia muille esiintyjille, kuten **Jyrki Iivanaiselle** kappaleeseen *Sinä olet kaunis*. Sitä käytettiin taustamusiikkina Suomen Downin syndrooma ry:n videolla, joka julkaistiin kansainvälisen Downin syndrooma -päivän kunniaksi vuonna 2024.

Tekstit käsittelevät usein mielenterveyttä ja vammaisuutta.

Ruokosen omat tekstit käsittelevät usein mielenterveyttä ja vammaisuutta. Runoilija **Jenni Haukio** on verrannut hänen sanoituksiaan Finlandia -palkitun **Juha Hurmeen** runoihin.

”Puhun paljon vammaisuudesta ja haluan viedä oikeuksia eteenpäin. Tässä maailmassa ihmisiä luokitellaan, ei oteta huomioon, ja minulle tulee siitä hirveä olo”, Ruokonen sanoo selvästi tuskastuneena.

”Olen kirjoittanut Instagramiin, että tämä on vammautuneen naisen ränttäysrunoutta. Lavalla haluan tuoda sitä esiin, ja se tulee niin voimalla. Haluaisin kokeilla erilaisia tapoja, jopa kokeilla oikein kunnon huutamista. Semmosta rokimpaa.”

Nyt on pakko kysyä: onko hän vihainen vammainen vai suorastaan raivoisa rampa? Kysymys naurattaa Ruokosta.

”Vihainen vammainen kuulostaa minulta”, hän vastaa.

Turvassa esiintymislavalla

Esiintyminen ja keikkailu ovat raskaita kenelle tahansa. Miten Ruokonen valmistautuu lavalle?

”Saatan rukoilla viikkoa aikaisemmin, että sinne tulisi ihmisiä, joiden pitää kuulla viestini. Ennen keikkaa tarvitsen rauhallisen tilan, jossa voin rauhoittua. Sitten rukoilen, siunaan niitä ihmisiä, jotka ovat tulleet paikalle”, hän sanoo.

”Lavalla annan ihan kaikkeni ja esiinnyn koko kehollani. Ensimmäisenä vuonna olin keikan jälkeen niin väsynyt, etten pystynyt puhumaan kunnolla. Koin, että vammani oli tiellä, enkä uskaltanut käyttää halvaantunutta kättäni. Kun ensimmäisen kerran sain kuulokemikrofonin, se antoi tilaa ottaa myös käsi mukaan. Enää esiintyminen ei tunnu yhtä raskaalta. Olen huomannut, että lavalla olen aidoimmillani. Se on turvallinen tila – tämä on minun hetkeni ja nyt esitän sen minkä haluan tuoda ilmi.”

Lavarunous on myös hyvin vuorovaikutuksellinen laji. Ruokonen aistii herkästi yleisön reaktiot.

Hän käy myös dialogia yleisön kanssa.

”Vaikka välispiikit ovat minulle välillä tahmeita, niissä saatan vähän improvisoida. Jos tekstini käsittelee rakkautta, voin kysyä yleisöltä, ovatko he kokeneet rakkautta. Käsi ylös.”

Yleisön palaute näkyy muun muassa Instagramissa.

”Sanna, sä oot jo voittaja. Sun lavarunous on avannut mieliä ja sydämiä”, hehkuttaa eräs kommentoijista.

”Olet kulkenut pitkän ja kivikkoisen polun ja selvinnyt siitä upeasti. Olet kuin kirkas sädehtivä tähti, joka loistaa yötaivaalla”, kiittelee puolestaan toinen.

Esikoisalbumi Tukilinjan tuella

Ruokonen on tehnyt esikoisalbumiaan jo pari vuotta. Tukilinjan apurahan ansiosta albumi on nyt hyvässä vaiheessa ja viimeisiä silauksia vailla.

Kunhan albumi valmistuu, Ruokonen aikoo keskittyä Vapaa Sana -projektiin kehittämällä esiintymistään ja syventämällä tekstejään. Lisäksi hän etsii parhaillaan keikkamyyjää ja vakituisia säestäjiä.

”Olen miettinyt, mihin suuntaan olen menossa. Haluan puhua ihmisille enemmän hengellisestä aspektista. Vaikka minulla on aika tummiakin tekstejä, niissä on aina läsnä myös toivo.” ◆

Apurahan ansiosta esikoisalbumi on viimeisiä silauksia vailla.

Lapsuudessaan Sanna Ruokonen sairastui vakavasti ja vammautui. Se teki puheen tuottamisesta työlästä, ja siksi puhuttu sanataide on hänelle tärkeä ilmaisumuoto.

ESIKOISSINGLEN SANOITUS

Muuttunut nainen

Banaanilaatikot vinossa pinossa
purkamatta odottaa
siihen mihin jätit ne
Kun autoit mua muuttamaan

Miksi purkaisin niitä
kun haluan hieroa
silmiini vielä totuutta
että kerrostalon kaksiossa
on yht´äkkii naarasleijona

Olin pitkään erilainen
omissa silmissä muukalainen
nyt oon muuttunut nainen

Tänään taivaalla näen auringon
Ei enää tuule läpi yön
läpi kylmän kammion
Nykyään mun sisällä on niin suuri valopallo et se peittää keskipäivän terassin kuumuuden Synnyin uudelleen, vaikka väitit etten tuu sitä päivää näkemään
Mut hei kissalla on yhdeksän elämää

Muutos tapahtuu kun nähdään oma käytös Mulle se oli omien varjojen loppunäytös Tänään se on mä, jolla on ruokakaapit täynnä
mul on niin voimakas elämän nälkä

Olin pitkään erilainen
omissa silmissä muukalainen
nyt oon muuttunut nainen

Äänitys-, miksaus- ja masterointivastaava, tuottaja: Kimmo Komu
Säveltäjä: Heli Raami
Sanoittaja: Sanna Ruokonen

Avotyötoiminta murroksessa

Monelle vammaiselle avotyötoiminta tuo arkeen rytmiä, osallisuutta ja tärkeitä ihmissuhteita. Toisaalta se on työtä ilman kunnollista korvausta ja normaaliin työsuhteeseen liittyviä etuja. Sosiaalihuoltolakia ollaan uudistamassa, mikä vammaisten osalta tarkoittaa työtoimintaa säätelevien lakien muuttumista.

TEKSTI Elise Tykkyläinen KUVA Anna Shvets

Vammaisten avotyötoiminta on noussut viime aikoina otsikoihin: palkattomuus puhuttaa ja vammaisaktiivit ovat nostaneet kansalaisaloitteen toiminnan lopettamiseksi nykymuodossaan. Kansalaisaloite vaatii, että avotyötoimintaan ja muuhun kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvat henkilöt olisivat työehtosopimuksen piirissä.

”Vaadimme, että avotyötoiminnassa käyvät saisivat kunnon korvausta eli työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Heidän työtehtävänsä voivat olla ihan samoja kuin kaikilla muillakin. Lisäksi työsuhteen tulisi kerryttää ansiosidonnaista työttömyysturvaa ja eläkettä. Samoin heidän pitäisi saada myös työterveyshuolto”, toteaa vammaisaktiivi ja Vantaan kaupunginvaltuutettu **Laura Elina Nykyri**, joka on yksi aloitteen alullepanijoista.

Joissakin paikoissa on tällä hetkellä käytössä työosuusraha, jolloin työntekijä saa työpäivästä 3–12 euron korvauksen. Korvaus ei siis välttämättä kata edes kaikkia työssä käymisestä koituvia kustannuksia, kuten esimerkiksi matkoja ja ruokia.

Sosiaalihuoltolakiesityksen on tarkoitus mennä lausuntokierrokselle keväällä 2026.

On kuitenkin tärkeää, että vammaisella henkilöllä on mahdollisuus käydä työssä.

”Jos tästä maksettaisiin yhdenvertaisesti muiden työntekijöiden kanssa, niin on toki järkevää käydä työssä. Työtoiminta tuo kyllä mielekästä tekemistä ja kehittää toimintakykyä. Siinä mielessä se on hyvä juttu. Monet syrjäytyisivät ihan täysin, jos työtoimintaa ei olisi. Osa on päässyt ihan tavallisiin työpaikkoihin, kun työkyky on aluksi kehittynyt työtoiminnan kautta.”

Monet vammaiset saavat työkyvyttömyyseläkettä. Nykyri nostaa kuitenkin esiin kysymyksen siitä, onko oikein, että työssä käyvä on pelkän eläkkeen varassa.

”Pitäisi olla mahdollisuus yhdistää palkkaa ja eläkettä. Monet näistä työtehtävistä avotyötoiminnassa ovat kuitenkin rinnastettavissa tavallisiin työtehtäviin.”

Avotyötoiminta vapaaehtoista

Sosiaali- ja terveysministeriön neuvotteleva virkamies **Susanna Rahkonen** on kuullut aloitteesta, mutta tieto aloitteen sisällöstä tulee Tukilinjan kautta. Työosuusrahaa tai palkanmaksua tulisi hänen mukaansa harkita tapauskohtaisesti.

Tukilinja

”Tässä tulisi katsoa, onko työ normaalia työsuhteista työtä. Onko vammaisen henkilön kanssa yksilönä sovittu jostakin työstä? Tällöin voi tulla kyseeseen oletettama työsuhteesta, jolloin se toteuttaisi kaikki työsuhteen ehdot ja siitä tulisi maksaa palkka. Laissahan ei myöskään pakoteta siihen, että yksilön olisi mentävä juuri avotyötoimintaan. Siitä voisi siis ihan hyvin luopua”, Rahkonen sanoo.

Uusi muoto vielä auki

Sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa työryhmässä käsitellään parhaillaan sosiaalihuollon palveluiden uudistamista. Sen alatyöryhmässä käsitellään työ- ja toimintakykyä edistäviä palveluita ja esimerkiksi työtoimintaa. Työ- ja elinkeinoministeriön edustaja on mukana työryhmässä.

Sosiaalihuoltolakiin kehitetään nyt uutta palvelua, joka kohdistuu niihin henkilöihin, jotka eivät kykene osallistumaan työvoimapalveluihin tai avoimien työmarkkinoiden töihin.

”Palvelun alustava nimi on sosiaalihuollon työ- ja toimintakykyä edistävä toiminta. Samaan sääntelyyn tulee vammaisten henkilöiden työtoiminta. Avotyötoiminnan käsittely laissa on vielä auki, eikä siitä nytkään vielä säädetä kovin tarkasti. En myöskään osaa vielä sanoa, lähdetäänkö avotyötoimintaa täysin kieltämään”, Rahkonen kertoo.

Uuden sosiaalihuoltolakiesityksen on tarkoitus mennä lausuntokierrokselle keväällä 2026, ja uudistuksia on odotettavissa vuoden 2026 aikana.

”Pyrimme mahdollistamaan sen, että vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta voi jatkua. Ylipäätään osallisuus yhteiskunnassa on tärkeää. Oikeus työhön on jokaisen perusoikeus, ja se kuuluu kaikille. Se, miten paljon siihen kukin pystyy osallistumaan, vaihtelee yksilön kykyjen mukaan.” ◆

MIKÄ?

Avotyötoiminta

Avotyötoiminnalla tarkoitetaan työsuhteen ulkopuolella tapahtuvaa toimintaa, jota tehdään avointen työmarkkinoiden työpaikalla. Avotyötoiminnassa ei solmita työsopimusta. Avotyötä tekevä henkilö on työpaikalla sosiaalihuollon palvelun asiakkaana, ei työntekijänä. Avotyötoiminnan käsitettä ei käytetä missään laissa, eikä sen järjestämisestä säädetä.

Podcastit muuttamassa maailmaa

Podcast, tuo tutkimusten mukaankin valtaosan suomalaistenkin korvilla oleva audioviihde, on noussut suureen suosioon. Vaikka podcastit jakavat mielipiteitä, on selvää, että ne ovat tulleet jäädäkseen. Miten vammaiset kokevat podcastit ja ennen kaikkea niiden tekemisen?

TEKSTI Pinja Eskola KUVAT Ville Taipale ja Silvia Salakka

Lukuisat kotimaiset ja kansainväliset tutkimukset osoittavat podcastien olevan ainutlaatuisia oppimisen välineitä, usein moninkertaisesti tehokkaampia kuin vaikkapa oppikirjojen lukeminen. Siihen on monia syitä. Hostit eli juontajat tiivistävät jakson aiheen helposti käsiteltävään muotoon tässä informaation täyttämässä maailmassa. Juontajien henkilökohtaiset tarinat tekevät haastavasta aiheesta helposti ymmärrettävän ja samaistuttavan. Jos vieraana on asiantuntijoita, voiva juontajat toimia äänitorvena kysymyksille, joita kuulijat eivät muuten uskaltaisi tai voisi esittää.

Podcast on intiimi media, sillä sitä voi kuunnella missä vain, milloin vain. Kuulokkeet korvilla tilasta tulee yksityinen ja oma. Ylimääräiset ärsykkeet ovat poissa ja voi keskittyä pelkkään puheeseen, joskin tunnelmaa on mahdollista luoda myös erilaisilla äänimaisemilla. Videopodcastit ovat merkittävä saavutettavuustekijä kuulovammaisille ja kuuroille, mutta koska visuaalisuus ei ole niissäkään yhtä suuressa osassa kuin esimerkiksi televisio-ohjelmissa, koetaan ne usein vähemmän kuormittaviksi.

Omasta näkökulmasta

Perinteisen median kirjoittamat jutut vammaisuudesta ovat usein kapeita ja sortuvat helposti kliseisiin.

”Podcast sallii asioiden käsittelyn meidän omasta näkökulmastamme ja lähtökohdistamme”, pohtii *Kompleksinen kaksikko* -podcastin toinen juontaja **Karla-Maria Toiviainen.**

Hänen mukaansa idea podcastiin lähti halusta lisätä ymmärrystä kroonisesta kivusta ja tarjota vertaistukea. *Omassa kuplassa* -podcastia yhdessä **Sonja Niskasen** kanssa pitävä **Sofia Ruokanen** on samoilla linjoilla. Hän koki, ettei erityisperheitä juuri näytetty mediassa, ja kuvaus aidosta arjesta haasteineen puuttui.

”Kerromme oman tarinamme ja murramme sen avulla vammaisuuteen liittyviä ennakkoluuloja”, summaa Ruokanen.

Yhteisössä on voimaa

Karla-Maria Toiviainen kertoo idean omasta podcastista muhineen mielessä jo pidempään, sillä podcast mediana kiehtoi sen luonteen vuoksi.

”Keskustelu vieraan kanssa sallii useamman näkökulman, ja periaatteessa kuka vain voi tehdä podia.”

Hän ei tahtonut ryhtyä siihen yksin, sillä resurssit olivat ja ovat kipukroonikkona vähäiset. Sitten kuvioihin tuli hänen juontajaparinsa **Ville Taipale**.

”Tapasimme, kun Ville keräsi varoja projektiinsa, ja meillä klikkasi heti. Tehtävänjakokin sujui luonnostaan, sillä Villellä oli kokemusta editoinnista, ja minua kiinnostivat somehommat”, Toiviainen kertoo.

Sofia Ruokanen muistelee podcastin alkuaikoja samaan tapaan. Hän kaipasi tavallisia tarinoita siitä, millaista perhearki on toimintakykynormista eroavan lapsen kanssa. Monelle vammaisen lapsen saaminen voi olla järkytys. Mielessä kyti idea podcastista.

”Yksin en olisi podcastin tekemisestä selvinnyt, mutta onneksi Sonja lähti mukaan. Hän on hauska tyyppi, ja yhdessä meillä pysyy langat käsissä.”

Molemmat podcastit – sekä Kompleksinen kaksikko että Omassa kuplassa – lähtivät liikkeelle aiheista, jotka kiinnostivat niiden juontajia tai tuntuivat ajankohtaisilta omassa elämässä.

”Podcast on kehittynyt ajan saatossa valtavasti, ja nykyään me saadaan yhteisöltä enenevässä määrin ehdotuksia aiheiksi”, toteaa Toiviainen.

Vertaistukea ja tietoa

Ketkä vammaisten tekemiä podcasteja oikein kuuntelevat?

”Alun perin ajattelimme, että tarjoavamme vertaistukea muille samassa tilanteessa oleville. Pian saimme kuitenkin viestejä terveydenhuollon ammattilaisilta. Monet ovat jopa laittaneet viestin, jossa kertoivat lähteneensä opiskelemaan sotealaa podcastimme ansiosta”, Ruokanen kertoo selvästi liikuttuen.

Toiviainen on samoilla linjoilla – heitä kuuntelevat niin kroonisen kivun kanssa elävät ja heidän läheisensä kuin heidän kanssaan työskentelevät henkilötkin.

Usein palkatonta toimintaa

Vaikka kuka vain voi tehdä podcastin, ei se lopulta ole yksioikoisesti helppoa. Yleisön tavoittaminen vie aikaa, ja markkinointiin on panostettava. Editointi vie aikaa, etenkin, jos se ei ole tuttua. Jos takana ei ole tuotantoyhtiötä tai kaupallisia kumppaneita, joutuu kaiken tekemään itse.

Kaupallisia kumppanuuksia voi olla hankala saada, sillä vammaisuutta ei nähdä mediaseksikkäänä aiheena. Se nähdään usein marginaalisena asiana, vaikka tarinoita ja kokemuksia on valtavasti.

”Minulle on yhä mysteeri, miten podcasteista voisi saada rahaa niin, että niillä voisi elää”, toteaa Ruokanen.

Omassa kuplassa -podcastin ensimmäiset tuotantokaudet mahdollisti Vammaisperheyhdistys Jaatinen, mutta sote-järjestöjen leikkaukset ovat aiheuttaneet sen, ettei tukemista voitu jatkaa. Uusimman kauden kaksi jaksoa on toteutettu Asuntosäästön kanssa kaupallisessa yhteistyössä, mutta podcastin jatkosta ei olla varmoja.

”Yhteistyökumppanimme eivät ole vaikuttaneet sisältöön, mutta toisaalta he ovat nimenomaan auttaneet minimoimaan podcastin kuluja”, Ruokanen sanoo.

Ruokaselle ja hänen juontajaparilleen on tärkeää olla kasvotusten, jotta keskustelun flow säilyy.

Kompleksinen kaksikkokaan ei ole lyönyt rahoiksi tuotteliaasta toiminnastaan huolimatta.

”Perustimme yhdistyksen podcastin pyörittämistä varten. Kuuntelijoistamme yhdistyksen jäseniksi halunneiden jäsenmaksut auttavat kulujen hoidossa”, Toiviainen summaa.

He äänittävät yleensä etänä, mutta jos kaksikko sattuu olemaan samassa kaupungissa, saattavat he vuokrata studion ja äänittää useamman jakson kerralla.

Sonja Niskasen ja Sofia Ruokasen Omassa kuplassa -podcast kertoo vammaisperheiden elämästä.

Riittävät resurssit

Mihin muuhun podcastin teossa voi mennä rahaa kuin tilavuokraan? Äänenlaatuun panostaminen on tärkeää, joten hyvästä mikrofonista ja mahdollisesta mikseristä voi joutua pulittamaan sievoisen summan. Mikäli haluaa ulkoistaa editoinnin tai käyttää rahaa markkinointiin, on niillekin budjetoitava oma siivunsa.

Podcastin tekeminen on myös aikaa vievää paitsi äänityksen myös suunnittelun näkökulmasta. Toiviainen kokee, että mikäli puhutaan aiheista, joista ei muuten juuri keskustella, on myös tärkeää valmistautua ja tutustua käsiteltävään ilmiöön silloin, kun puhutaan muuten kuin puhtaasti omasta kokemuksesta.

”Juontajalla on kuulijoille vastuu tiedon oikeellisuudesta”, Toiviainen pohtii.

Palaute auttaa jaksamaan

Podcastilla ei rikastu, mutta miksi niitä tehdään?

”Yhteisön ja palautteen vuoksi”, Ruokanen toteaa.

Hän kertoo, että vaikka podcast on vienyt paljon aikaa muutekin kiireisestä arjesta, on palaute se, minkä vuoksi työtä jatketaan.

”Eräs kuulija laittoi viestin, kuinka lapseni kokemus oli antanut lohtua teholla.”

Ruokanen kertoo, miten podcastin ympärille muodostunut yhteisö näkyy arjessa.

”Meitä tullaan kiittämään milloin missäkin tilanteessa.”

Podcast on auttanut myös muita löytämään yhteisöä, sillä podcastin Instagram-tilillä on ollut esimerkiksi ystävähakuja.

Toisaalta Ruokanen nostaa esiin, miten vammaisaktivistien sisältö somessa on auttanut häntä itseään ymmärtämään ja käsittelemään asioita.

”Jos olisin aiemmin tiennyt sen, mitä tiedän nyt, olisin esimerkiksi tarkempi lapseni yksityisyydestä.”

Toiviainen puolestaan kertoo, miten podcastin tekeminen on auttanut häntä käsittelemään omaa tilannettaan. Keskustelut vieraiden kanssa ovat antaneet perspektiiviä.

”Asiantuntijoiden kanssa käydyt keskustelut ovat auttaneet ymmärtämään kivun takana olevia mekanismeja ja toimimaan sen kanssa”, hän summaa.

Toiviainen toteaa heidän saaneen eniten palautetta Miten kohdata lääkäri -jaksosta sekä jaksosta, joka käsitteli hermoston toimintaa. Hän arvelee kyseisten jaksojen suosion johtuvan siitä, että jokaisella osittain näkymättömissä olevaa ja vähän tunnettua sairautta sairastavalla on kokemuksia kohtaamattomuudesta. Lääkärikäyntejä käsittelevässä jaksossa pureudutaan käytännön vinkkien kautta oman asian ajamiseen.

”Hermostojakso kiinnosti, sillä CRPS on neurologinen kipusairaus, jossa keskushermoston kipureseptorit ovat jatkuvassa hälytystilassa. **Airikka Nurmelan** kanssa keskustelimme erityisesti siitä, miten hermoston tilaan pystyy vaikuttamaan itse”, pohtii Toiviainen.

Ruokanen puolestaan toteaa eniten keskustelua virinneen ensimmäisestä jaksosta. Se oli herättelevä: teholta selviäminen ei ole itsestäänselvyys. Kokonaisuutena Omassa kuplassa on auttanut ihmisiä ymmärtämään, mitä läheinen käy läpi saadessaan vammaisen lapsen.◆

Apuraha podcastin tekemiseen

Sofia Ruokasen ja **Sonja Niskasen** *Omassa kuplassa* -podcast oli vuonna 2022 yksi Vuoden Toimijoista. Tukilinja myönsi 1 000 euron apurahan podcastin tuottamisesta syntyviin kuluihin ja toiminnan kehittämiseen.

Tukilinjan yhteisö-apurahan haku on nyt käynnissä!

Tukilinjan yhteisöapuraha on uudistunut 1.1.2026 alkaen.

YHTEISÖAPURAHOJA MYÖNNETÄÄN sellaisille pienimuotoisille yleishyödyllisille toimijoille ja yhteisöille, joiden kautta tuki kanavoituu suoraan sairauden tai vamman vuoksi toimintarajoitteisille yksityishenkilöille. Tavoitteena on tukea toimintarajoitteisten ihmisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia koulutukseen, työllistymiseen ja aktiiviseen elämään.

TUKI ON TARKOITETTU edistämään uusien toimintamuotojen aloittamista.

YHTEISÖAPURAHALLA VOIDAAN myös edistää uuden toimintamuodon juurruttamista osaksi yhteisön perustoimintaa.

Apurahoja myönnetään kaksi kertaa vuodessa.

Hakuaika päättyy **30.4. ja 30.9.**
Tarkemmat ohjeet hakemuksen laatimiseen löydät verkkosivuiltamme:
tukilinja.fi – apurahat – yhteisöapurahat

Voinko hakea yhteisöapurahaa?

- ✔ **Yleishyödyllisen yhdistyksen jäsenet ovat sairauden, vamman tai neurologisen poikkeavuuden vuoksi toimintarajoitteisia.**
- ✔ **Toiminta, johon tukea tarvitaan, on uutta tai käynnistyvää.**
- ✔ **Onnistuaksemme tarvitsemme jotakin, johon meillä ei ole rahoitusta.**

Jos sait kokoon kolme ruksia, kannattaa tutustua yhteisöapurahan hakuohjeisiin.

Tukilinja

Hakuohjeet kaikkiin apurahoihimme löytyvät nettisivuilta **www.tukilinja.fi/apurahat**
Jäikö kysyttävää? Ota yhteyttä apurahat@tukilinja.fi, p. 09 4155 1508 (ma, ti ja to klo 12.00–14.00)

APURAHAKOHDE

DuvTeatern sai Vimma-palkintoon kuuluvan työskentelyapurahan.

”Det är bara teater!”

DuvTeatern on pitkän linjan toimija, joka on uudistanut suomalaista teatterikenttää ainutlaatuisella tavalla. Vapaa teatteriryhmä saikin Vimma-palkinnon pitkäjänteisestä saavutettavuustyöstään. Palkintoon kuuluu Tukilinja-säätiön myöntämä työskentelyapuraha.

TEKSTI Sanni Purhonen KUVAT Stefan Bremer ja Jaana Vainio

Kulttuurikeskus Caisassa on iloinen tunnelma kansainvälisenä vammaisten päivänä 3. joulukuuta. Haastattelen vain hieman ennen DiDa-juhlan ohjelman alkua DuvTeaternin työntekijöitä ja näyttelijöitä. Kyseessä on helsinkiläinen vapaa teatteriryhmä, jossa työskentelee kehitysvammaisia ja vammattomia taiteilijoita sekä muita esittävän taiteen ammattilaisia.

Iloinen puheensorina käy kahdella kielellä. Mukana juttelemassa ovat teatterin taiteellinen johtaja **Mikaela Hasán**, toiminnanjohtaja **Sanna Huldén**, viestijä **Sara Sandén** sekä näyttelijät **Yvonne Heins** ja **Roy Eriksson**.

Paikalle hiljalleen valuva yleisö ei vielä tiedä, että teatteri on tämän vuoden Vimma-palkinnon ja Tukilinja-säätiön myöntämän 5 000 euron työskentelyapurahan voittaja. Haastateltaville illan suuri yllätys on jo paljastettu. Urheilutermein: Miltä nyt tuntuu?

”Palkinnon saaminen tuntui jännältä ja hyvältä. Oli tärkeää, että se tuli koko työstä ja pitkäjänteisestä työskentelystä”, haastateltavat summaavat yhdessä.

Yhteistyö on voimaa

Mutta mistä kaikki alkoi? Mikaela Hasán avaa teatterin historiaa.

”Kaikki lähti liikkeelle draamakerhosta vuonna 1995. Osa näyttelijöistämme on ollut mukana toiminnassa siitä saakka. Ensimmäinen näytäntö yleisölle järjestettiin vuonna 1999. Nimen DuvTeatern ja kyyhkyslogon keksi pitkäaikainen näyttelijämme **Irina von Martens**.”

Alkuvuosien jälkeen teatterille on kertynyt pitkä liuta vaikuttavia yhteistyökumppaneita. Samalla saavutettavan teatterin ilosanomaa on saatu levitettyä yhä laajemmalle. Mukana toiminnassa ovat olleet muun muassa Suomen Kansallisooppera ja Svenska Teatern.

Tietoa saavutettavista työtavoista

Haastattelun aikaan loppuaan lähestyy kolmivuotinen hanke *TIKSI – saavutettavuus taiteellisena strategiana ja inspiraationa*. Sen aikana DuvTeatern on muun muassa jakanut tietoa saavutettavista työtavoista ja järjestänyt aiheeseen liittyviä seminaareja ja keskusteluja.

Hankkeen myötä teatterin tuotantoihin on esimerkiksi sisällytetty viittomakieli ja kuvailutulkkaus, mikä on ollut jännittävää ja uutta näyttelijöillekin. Siinä riittää sekä opittavaa että paljon potentiaalia.

”Kansallisoopperan kanssa yhdessä toteutettu *Mustien siipien lintu – variaatio Carmenista* (2011) avasi meille aikanaan toden teolla ovia. Silloin aloimme ymmärtää, miten tärkeää ja antoisaa tällainen työskentely voi olla. Lisäksi **Anna Blom** teki vuonna 2012 esityksestä lyhytdokumentin *En rovfågel flyger in (Hiljainen oopperalaulaja).* Yhtäkkiä näyttelijämme tunnistettiin televisiosta. Myös esitystä seurannut **Stefan Bremerin** valokuvanäyttely on saanut kansainvälistä yleisöä”, kertoo Hasán.

Kaikki lähtee ideoista

DuvTeaternin työskentelytapa on kokonaisvaltaisen osallistava. Näyttelijät improvisoivat paljon ja kaikki alkaa heidän ideoistaan. Esimerkiksi *Inne i överläraren Irina von Martens stora hjärna* - lyhytelokuva sai alkunsa, kun jokainen näyttelijä kirjoitti ensin haaveammatistaan. Elokuvassa Irina von Martens esittää kaikki roolit ylilehtorista palvelijaan ja emäntään. Elokuva on kiertänyt kansainvälisissä tapahtumissa.

Elokuva taidemuotona kiinnostaa DuvTeaternia enemmänkin, ja työn alla on pidempi leffa, vaikkei siitä vielä paljasteta sen enempää. Runoprojektikin on suunnitteilla. Vimma-palkinnon työskentelyapuraha tullaan joka tapauksessa käyttämään taiteelliseen työskentelyyn.

Suurempia yleisöjä

Entä mistä kaikesta teatterin näyttelijät vielä haaveilevat? Mikä työskentelyssä on parasta?

”On ollut hienoa, kun on saatu niin paljon yleisöä”, Roy Eriksson toteaa.

”Mutta vielä suurempi yleisö olisi hienoa! Lisäksi olisi kiva tehdä romanttista komediaa tai jotakin sellaista uutta”, Yvonne Heins säestää.

Teatterin tekijät pohtivat jatkuvasti, miten taiteen kentästä saataisiin vielä saavutettavampi. Kiinnostus tämänkaltaiseen toimintaan on kasvanut paljon siitä, kun he aloittivat työskentelynsä. Kyse ei myöskään enää ole vain yksittäisistä projekteista vaan kokonaisvaltaisesta työskentelytavasta. Aina voisi silti tehdä enemmän.

”Toivoisin, että moniarvoisuuden merkitys ja erilaisista taustoista tulevien näyttelijöiden arvo nähtäisiin. Silloin taidekin on mielenkiintoisempaa”, Mikaela Hasán tiivistää.

”Tarvitaan lisää huumoriakin! Pitää ymmärtää, että kaikki ovat erilaisia omalla tavallaan”, Heins päättää. ◆

Vimma-raadin palkintoperustelut

DuvTeatern on pitkän linjan toimija, joka on uudistanut teatterikenttää Suomessa ainutlaatuisella tavalla. Teatteri on kehittänyt työskentelyprosessiaan kunnianhimoisesti sekä saavutettavasti ja keksinyt samalla aina uudelleen sen, mitä kaikkea teatteri-ilmaisu voi parhaimmillaan olla. ”Det är bara teater”, kuten heidän tunnuslauseensa kuuluu.

Vammaisaktivistit kohtasivat Linnan juhlissa

Linnan juhlat ovat paitsi vuoden seuratuin juhla myös testi yhdenvertaisuudelle. Tänä vuonna juhlahumussa näkyivät vammaisvaikuttajat, heidän symboliikkaa kantavat asunsa ja se, miten eri tavoin vammaisuus yhä kohdataan.

TEKSTI Salla Fagerström KUVAT Valentina Morales Buschmann ja Päivi Kluuskeri

Linnan juhlat olivat jälleen vuoden katsotuin televisio-ohjelma: tällä kertaa sitä seurasi 3,1 miljoonaa katsojaa. Siksi juhlat ovat upea tilaisuus tuoda esiin vammaisvaikuttajia. Tämän vuoden vieraista hehkutettiin etukäteen Tourette-aktivisti **Katariina Räikköstä** ja Tieto-Finlandian voittanutta **Riikka Leinosta**, joiden kauniit puvut kertoivat omaa tarinaansa vammaisten henkilöiden maailmasta.

Edustin itse juhlissa Suomen viittomakielistä yhteisöä Kuurojen Liiton puheenjohtajan ominaisuudessa. Olin valinnut pukuuni tummansinistä ja mustalla pitsillä peitettyä turkoosia. Puvun vyötäröltä ikään kuin valui alaspäin turkoosinvärisiä lehtiä. Turkoosi on kuurojen yhteisön tunnusväri, ja tumma sininen liitetään sivistykseen. Laukussani oli **Carl Oscar Malmin** kuva. Hän perusti Suomeen ensimmäisen kuurojen koulun vuonna 1846, ja häntä pidetään kotimaisten viittomakieltemme isänä. Linnan juhlien teemana oli tänä vuonna koulutus ja sivistys, joten suunnittelin asuni sen mukaisesti. Puvun toteutti Metropolian vestonomiopiskelija **Janita Majava**.

”Laukussani on kuva Carl Oscar Malmista, joka on kuurojenopetuksen ja Suomen viittomakielten isä. Idea lähti siitä, että tänä vuonna on Malmin syntymän 200-vuotisjuhlavuosi, ja Linnan juhlien teemana oli koulutus ja sivistys”, kertoo miehensä Kaj Fagerströmin kanssa juhliin osallistunut Salla Fagerström.

Katariina Räikkönen halusi puvullaan kannustaa ihmisiä ymmärtämään erilaisuutta ja tuoda auringonkukkasymbolin myös yritysten ja järjestöjen tietoisuuteen. ”Hidden Disabilities -avainnauha kertoo, että sen kantajalla on näkymätön vamma tai sairaus.”

Virheellisiä oletuksia

Presidentinlinnan sokkeloissa ei ole aivan helppo löytää haluamiaan ihmisiä, mutta törmäsin onnekkaasti Finlandia-palkittuihin kirjailijoihin Riikka Leinoseen ja **Sofia Tawastiin** naistenhuoneen edessä. Vaihdoimme lyhyesti kuulumisia ja otimme yhteiskuvan juhlahumussa. Vasta juhlien jälkeen luin lehdestä, että CP-vammaista Leinosta oli kielletty käyttämästä hissiä, koska hänellä ei ollut mitään liikkumisen apuvälinettä. Hissiä valvonut henkilökunnan edustaja oli tehnyt oletuksen, että Leinonen pystyy kyllä aivan hyvin kulkemaan portaat itsekin.

Kaikki Mariankadulta saapuneet vieraat ohjattiin kättelyjonoon, joka kiersi portaikon kautta toisen kerroksen Atriumiin ja sieltä edelleen Valtiosaliin, jossa presidenttipari otti vieraat vastaan. Portaita edettiin askelma kerrallaan, ja välillä jono pysähtyi pidemmäksi aikaa. Jokainen voi kuvitella, että väentungoksessa sellaisessa muodostelmassa eteneminen on melkoisen hankalaa, jos liikkumisen tai tasapainon kanssa on haasteita.

Kun Leinosen tapaus tuli tasavallan presidentin kanslian tietoon, he reagoivat heti ja ilmoittivat keskustelleensa työntekijän kanssa. Tapa se on tämäkin lisätä tietoisuutta siitä, että kaikki vammat eivät näy päällepäin, eikä henkilön toimintakyvystä pidä tehdä oletuksia.

Välittömyys ihastutti

Toisenlaisen hissikohtelun sai Katariina Räikkönen, jolla oli mukanaan avustajan työntämä pyörätuoli. Hän sai käyttää hissiä vaikka käveli kättelyyn omin jaloin. Myöhemmin illan aikana pyörätuoli osoittautui tarpeelliseksi. 1 800 vieraasta lähti sellainen puheensorina ja hälinä, että autismikirjon henkilölle aistikuormitus kävi melkoiseksi.

Räikkönen asettui osaksi iltaa rauhaisampaan salonkiin ja jutteli mielellään tunnelmistaan. Hän oli kuin entisajan linnanneito metsänvihreässä juhlaleningissään, jonka vasemmassa olkaimessa ja lantiolla kukkivat keltaiset auringonkukat. Presidenttiparin kättely oli jännittänyt häntä etukäteen, sillä Tourette voi olla arvaamaton stressaavissa tilanteissa. Kättely meni kuitenkin oikein hyvin, ja Räikkönen ihastutti yleisöä ja mediaa iloisella välittömyydellään. ◆

APURAHAKOHDE

Tarja Perkiö on saanut vuosien varrella apurahan muun muassa tietokoneen ja kameran hankintaan.

Kivun kanssa matkaaja

Lapsena reuma vei juoksuaskeleet ja toi arvet polviin, nuorena aikuisena se repi nivelet rikki ja sysäsi välillä masennukseen. Silti jokainen pysähdys on vahvistanut Tarja Perkiön tahtoa etsiä iloa, kirjoittaa, matkustaa ja nähdä itsensä muunakin kuin ”pelkkänä reumaatikkona”.

TEKSTI JA KUVAT Tarja Perkiö

Vuosikymmeniä taaksepäin katsellessa voi todeta vaikean reuman tuoneen kaikkina aikoina omat haasteensa ja myös keinot selviytyä niistä. Tärkeintä on ollut nähdä itsensä muunakin kuin vain reumaatikkona ja ymmärtää, että kivusta ja sairaudesta huolimatta elämästä saa nauttia.

”Meidän on lähdettävä sairaalaan, joka on aika kaukana kotoa”, äitini totesi eräänä iltana ollessani yhdeksänvuotias. Tuota ensimmäistä sairaalamatkaa Heinolan Reuman osastolla kesti peräti kolme kuukautta. Diagnoosi oli nivelreuma, joka alkuun oireili vain kipeänä polvena. Myöhemmin kipeytyi ja turposi toinenkin polvi, ja sitä seurasivat lopulta kaikki nivelet.

Uhmalla ujoutta piiloon

Koti-ikävä sairaalajaksolla taisi ilmetä ainakin pahantekona. Liimasimme purkkaa hissin peiliin ja karkasimme hoitajilta yläkerran kahvioon tai suuren sairaalan moniin hyviin piilopaikkoihin aina kun silmä vältti, vaikka olisi pitänyt mennä aamuisin alakerran sairaalakouluun.

Kouluvuosina en muista koskaan harmitelleeni sitä, etten voinut osallistua reuman takia kaikkeen siihen mihin muut. Minä juoksentelin luistelukentän laidalla kavereiden kanssa, vaikka lääkäri oli kieltänyt minulta luistelun. Saatoin myös kannustaa ja hurrata urheilukentällä ystävääni, vaikken enää pystynyt juoksemaan. Sain liikunnastakin numeroksi kahdeksan, koska tykkäsin liikkua. Osallistuin innolla ja tein parhaani siinä missä pystyin.

Yläasteella kapinahenki kasvoi ja täytyi yrittää esittää kovaa, lintsata koulusta ja pistää muiden edessä opettajille vastaan, vaikka sisimmässäni olin ujo ja hauras ja kaikesta sairastelusta varmasti hämilläni.

Arvet hävettivät

Varttuessa alkoivat myös ulkonäköpaineet. 16-vuotiaana minulta leikattiin ensimmäisen kerran polvet, mikä jätti isot arvet molemmin puolin lumpioita. Murrosikäiselle leikkaus oli henkisesti kova juttu. Häpesin ja ujostelin arpiani. Silloin päätin, etten koskaan tule pitämään minihametta!

Sain kuitenkin kohtalaisen päästötodistuksen ja jatkoin lukioon. Lukion jälkeen hain ja hämmästykseksenі pääsin Joensuun yliopistoon opiskelemaan. Vieläkin vähän uhmakkaana riideltyäni vanhempieni kanssa ilmoitin heille lähteväni etsimään idän eksotiikkaa.

Sairaus otti koville

1990-luku oli sairauden kannalta aktiivista aikaa. Koko opiskeluajan reuma riehui ja tulehdutti kaikki nivelet.

Tarja Perkiö matkalla Etelä-Ranskassa Villa Rothschildin puutarhassa vuonna 2022.

Hyvää reumaa rauhoittavaa nykylääkitystä ei tuolloin vielä ollut. Niinpä pitkäaikaista tulehdusta ei saatu kuriin, vaan suuri osa nivelistä tuhoutui. Vaihdettiin tekonivelet polviin, kyynärpäihin, rystysiin ja nilkkoihin. Ranteet ja seitsemän sormea kymmenestä jäykistettiin.

Fyysinen sairaus otti koville, mutta tahdonvoima kasvoi. Tahti oli kuitenkin sellainen, että välillä piti käydä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiössä juttelemassa terapeuteille. Olin vaan heidän kanssaan valikoiva ja jollei kemia kohdannut, niin jätin homman sikseen.

Halusin itse päättää kuka minua hoitaa, oli sitten kyseessä nivelpistokset tai mielen asiat. Paljot hoitotoimet lapsena vaikuttivat näin myöhemminkin.

Kaamosmasennusta

Kymmenien leikkausten ja sairastamisen vastapainoksi opiskelijabileet kiinnostivat enemmän kuin yhteiskuntatieteet. Opiskelun ohessa tein kuitenkin sijaisuuksia Joensuun sosiaalitoimistossa, jossa samalla vähän aikuistuin.

Opiskelujen loppuvaiheessa sairastuin ensimmäistä kertaa masennukseen. Kesti pitkään ja olin jo melkein vuodepotilas ennen kuin sain mennyksi lääkäriin. Psykiatri kyseli kummallisia kysymyksiä ja antoi lääkereseptin.

Aloitin lääkkeet, ja muutaman viikon päästä olo alkoi ihmeekseni kohentua. Söin lääkettä kaikkiaan neljänä talvena muutaman kuukauden, jotta jaksoin pimeän ajan yli. Virallinen diagnoosi oli kaamosmasennus. Lääkkeiden syönti loppui ja olo helpotti muutettuani kandin todistus taskussa takaisin kotipaikkakunnalle ja lähelle perhettä.

Pysähtymisiä tarvitaan

Jos leikkauskierteestä jotain myönteistä voi sanoa, niin pitkät toipumisjaksot pakottivat väkisin pysähtymään. Monet kerrat Reumasairaalan suuren valkoisen rakennuksen lasitetulla parvekkeella istuin kasvot aurinkoon päin, kipsi tai sidokset jalassa ja ymmärsin, etten pääse tätä hetkeä karkuun kainalosauvojen kanssa, vaan on selvitettävä asiat pääni sisällä. Tuolloin ei ollut edes sosiaalista mediaa, johon paeta.

Kirjoittaminen oli aina ollut minulle tärkeää ja auttoi nytkin. Kokemus siitä, että selvisin noista vaikeista ajoista kerta toisen jälkeen, vahvisti minua. Masennusjaksot väistyivät, kun opin ennakoimaan niitä ja tarvittaessa antamaan itselleni hengähdystaukoa muista kiireistä, jos voimavarat eivät riit-

Tarja Perkiön omakustannekirja Sairaan kivaa Pariisissa (2021) kertoo unelmien toteuttamisesta vaikeuksista huolimatta. Sairaan kivaa Ranskan Rivieralla (2024) käsittelee puolestaan matkoja ja oman identiteetin etsimistä.

täneet. Olin oppinut tunnistamaan rajan, kun en selvinnyt enää yksin, ja uskalsin pyytää tarvittaessa apua.

Ammatillinen roolini sosiaalityössä hiipui, sillä työ muiden ihmisten olosuhteiden ja ongelmien ratkomisessa osoittautui liian haasteelliseksi, kun itselläkin oli kovia kipuvaiheita.

Sen sijaan kirjoittaminen lisääntyi, sillä pystyin tekemään sitä fyysisen ja henkisen jaksamiseni puitteissa. Pysähdyin kirjoittelemaan ja tutkimaan mieltäni. Vähitellen uskaltauduin myös julkaisemaan kirjoituksiani.

Osin tiedostamattani halusin kovasti olla muutakin kuin reumaatikko. Tahdoin määritellä itsessäni niitä muita piirteitä, jotka eivät liittyneet sairauteen.

Voi, miten hyvää itsetunnolle tekikään, kun sain kirjoittaa ja sain teksteistäni hyvää palautetta – ja vielä rahaakin! Tukilinjan avustuksista, kuten tietokoneesta, oli vuosien varrella paljon hyötyä kirjoittajan matkallani. Henkiselle jaksamiselle oli tärkeää, että oli aina jokin uusi kirjoitusprojekti tekeillä ja välineet siihen. Tunsin olevansa hyödyllinen.

Kivulle vastapainoa

Ensimmäiset hermokivut niskan ja pään seudulla kaatoivat minut lähes vuodepotilaaksi. Sain kuin sainkin apua ja niskan kolme ylintä nikamaa jäykistettiin. Kipu helpotti, mutta sen pahimpina hetkinä pitkään paikalla ollessa olin päättänyt, että jos tästä tilanteesta vielä selviän hengissä, teen sitä mitä eniten rakastan. Minä selvisin, pistin tilit sileäksi ja lähdin silloisen mieheni kanssa kahdeksi kuukaudeksi Pariisiin.

Pariisista ja Ranskasta tuli seuraavana vuosikymmenenä niin tärkeä voimavara, että palasin sinne aina kun mahdollista. Ranska ruokkii kirjoittamista, tiedonhalua ja uteliaisuutta. Toki edelleen toisinaan kipuilen myös henkisesti.

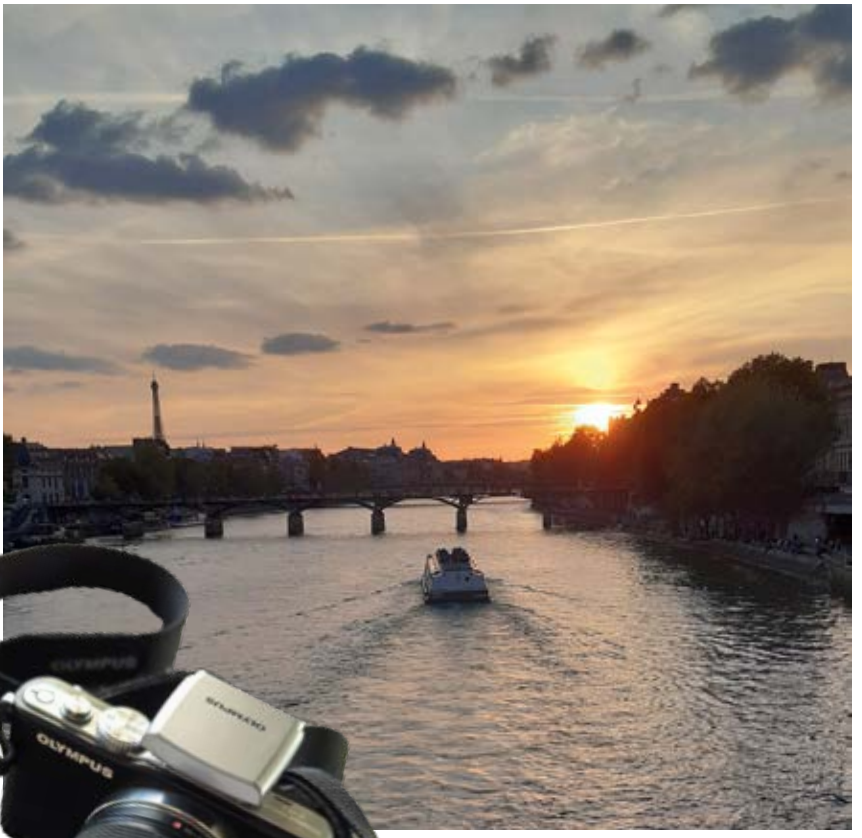
Kävin terapiassakin, mutta matkustaminen on antanut vaihtelua ikuiselle fyysiselle kivulle ja sairastamiselle. Se edustaa iloa, valoa ja vastavoimaa. Reissussa kipeät niskat ja jännittyneet lihakset rentoutuvat muutamassa päivässä, kun on lämmintä ja valoisaa. Heti tulee liikuttua enemmän mikä taas tekee hyvää jäykälle kropalle.

Yksi parhaista asioista Ranskassa ovat eri puolilla kaupunkia järjestetyt torit, joita kierrellessä näkee paikallista elämää. Samalla tarttuu mukaan tuoretta ruokaa.

Toinen suosikkini ovat puistot. Puistoissa lounastetaan, liikutaan, leikitään tai ollaan vaan. Minä istun yhdellä sen monista penkeistä, kirjoittelen ja arvailen vieraiden pensaiden nimiä tai nuuhkin vieressä avautuvan ruusupuskan keltaisia nuppuja. Ja ajattelen kiitollisena, että reuman kanssa matkaamista en ole voinut valita, mutta tämän matkan minä valitsin itse. ◆

Tarja Perkiö haaveilemassa ja katselemassa näkymää Mont-Boron-vuorelta kauas Nizzaan ja Ranskan Rivieralle 2023.

Tukilinja on tukenut Tarja Perkiötä vuosien varrella myöntämällä tietokoneen, tulostimen sekä reumakäsille sopivan kameran.

Askel kohti näkymättömyyttä

MONET SUURET sankaritarinat ovat saaneet alkunsa vääryydestä. 1950-luvulla amerikkalaiset opetusviranomaiset yrittivät kieltää koulunkäynnin pyörätuolia käyttäneeltä tytöltä, koska tyttö oli heidän mielestään *fire hazard*, tulipaloriski. Kun sama tyttö myöhemmin valmistui opettajaksi, häneltä yritettiin evätä työpaikka täsmälleen samalla perusteella. Tuosta nuoresta opettajasta kasvoi kansainvälinen vammaisoikeuksien ikoni **Judith Heumann** (1947–2023).

Muistelmissaan (2020) Heumann kirjoitti noidankehästä: ”Koska yhteiskunta oli niin esteellinen, vammaisten ihmisten oli vaikea päästä ulos ja toimia – ja se teki meistä näkymättömiä. Siksi meidät oli helppo sivuuttaa ja jättää huomiotta. Niin kauan kuin instituutioiden ei tarvinnut mukautua meihin, pysyimme ulkopuolella ja näkymättöminä – ja niin kauan kuin olimme ulkopuolella ja näkymättömiä, kukaan ei nähnyt todellista voimaamme.”

HEUMANN EI TYYTYNYT ableistisen yhteiskunnan ahtaisiin normeihin, vaan pakotti maailman taipumaan tahtoonsa. Hänen perintönsä elää yhä Yhdysvaltain vammaislainsäädännössä (ADA) ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevassa sopimuksessa (UNCRPD). Hänen tarinansa on tärkeä muistutus: vammaisoikeudet eivät synny eivätkä edisty itsestään. Ne ovat tulosta määrätietoisesta ihmisarvon puolustamisesta. Kun ne kirjataan lakiin, takana on aina pitkä taistelu. Ne voidaan myös ottaa pois, jos vallan vahtikoirien valppaus herpaantuu.

Judith Heumann menehtyi maaliskuussa 2023. **Donald Trump** aloitti toisen presidenttikautensa tammikuussa 2025 ja hyökkäsi ensi töikseen moninaisuutta, yhdenvertaisuutta, inkluusiota ja saavutettavuutta edistävää DEIA-ohjelmaa vastaan. Kaikki tällainen ”wokehömpötys” määrättiin lopetettavaksi. Sen seurauksena muun muassa kuurosokeita lapsia auttavilta järjestöiltä vietiin rahoitus (HS 26.12.2025), ja runsaasti muitakin vammaisten sekä vähemmistöjen oikeuksia heikentäviä toimenpiteitä on tehty.

SUOMESSA KEHITYS on ollut huolestuttavan samansuuntaista, joskin se on kätketty sivistyneempään taloudellisen pakon savuverhoon. Judith Heumann ja **Kalle Könkkölä** kääntyisivät haudoissaan, jos tietäisivät, että vammaisten henkilöiden subjektiivisia oikeuksia kavennettiin niin sanotulla vammaispalvelulain elämänvaiherajauksella, jonka eduskunta hyväksyi joulukuussa 2025. Vammaisten henkilöiden palveluiden järjestämistä ohjaa jatkossa ensisijaisesti sosiaalihuoltolaki ja muutama muu laki, ei vammaispalvelulaki. Palveluja myönnetään vain, jos tuen tarve poikkeaa siitä, mikä kyseisessä elämänvaiheessa on tavanomaista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että viranhaltija saa oikeuden arvioida, johtuuko ihmisen tuen tarve ”normaalista ikääntymisestä” vai ”aidosta vammaisuudesta”.

Vammaisoikeudet eivät synny eivätkä edisty itsestään.

Hallitus perusteli elämänvaiherajausta 20 miljoonan säästöillä, lainsäädännön selkeyttämisellä ja vammaispalvelulain aseman vahvistamisella erityislakina. Tosiasiassa tämä on megaluokan miina, joka on nyt upotettu suomalaisen hyvinvointivaltion lainsäädäntöön. Elämänvaiherajaus on keinotekoinen, syrjivä ja ristiriidassa YK:n vammaisyleissopimuksen kanssa. Se todennäköisesti sulkee palveluiden ulkopuolelle ihmisiä, joilla olisi niihin subjektiivinen oikeus. Eduskunta näyttää unohtaneen, että YK:n vammaisyleissopimus sitoo lainsäätäjää.

ELÄMÄNVAIHERAJAUS ON yksi tapa kertoa, että tämän päivän Suomessa raha on tärkeämpää kuin ihmisoikeudet. Vammaisyleissopimuksen ja suomalaisen vammaispalvelulain erityisyys on siinä, että ne tunnistavat vammaisten henkilöiden oikeuden laadukkaaseen ja ihmisarvoiseen elämään. Jos vammaispalvelut siirretään yleislain piiriin, niiden saatavuus vaarantuu. Ennen pitkää palveluja aletaan evätä, koska rahaa ei ole.

Silloin tapahtuu juuri se, mistä Judith Heumann varoitti: vammaiset henkilöt katoavat näkyvistä ja kuuluvista. Vammaisten henkilöiden oikeudet ottavat jättiläisen loikan taaksepäin.

Judith Heumann ja Kalle Könkkölä eivät ole enää täällä, mutta me olemme. Pidämmekö puolemme?

Salla Fagerström
Kirjoittaja on Vimma-palkittu tietokirjailija ja toimittaja, joka tarkastelee maailman menoa viittomakielisen silmin.

Ampumaradalla jokainen saa onnistua

Kokkovuoressa toimiva haulikkokerho tarjoaa erityisryhmille mahdollisuuden harrastaa ampumista turvallisesti ja tasavertaisesti. Kurssilla tärkeintä ei ole osumat vaan onnistumisen kokemus.

TEKSTI Maria Tuomialho KUVAT Pohjois-Hämeen Ampujat ry:n haulikkokerho

Pirkanmaalla Tampereen lähistöllä sijaitsevassa Kokkovuoren haulikkoampumakeskuksessa on järjestetty erityisryhmille suunnattuja Kaikki ampuu -kursseja jo noin viidentoista vuoden ajan. Pohjois-Hämeen Ampujat ry:n haulikkokerhon organisoimia, kolme osallistumiskertaa sisältäviä, kursseja järjestetään keväisin ja syksyisin. Kurssilaiset kokoontuvat ampumaradalle harjoituksiin kahden viikon välein.

”Entinen ratamestarimme kehitti tämän idean, että kaikki pystyvät ampumaan haulikolla. Siihen tämä homma siis perustuu, että kaikki pystyvät. Tärkeintä on, että osallistujilla on säänmukainen vaatetus, ja aina osallistujat ovat olleet hyvin säänmukaisesti pukeutuneita”, kertoo kymmenen vuotta ampumakoulun ohjaajana toiminut **Juhani Siltanen**.

Kullakin kurssilla on 8–15 osallistujaa, jotka tulevat Pirkanmaan alueella sijaitsevista hoitolaitoksista. Osa osallistujista tulee kursseille itsenäisesti, osa avustajan tai vanhemman kanssa. Ampumakoulun ohjaajia on jokaisella kurssikerralla kolme. Ohjaajien merkitys korostuu, sillä osallistujat ampuvat harjoituksissa oikeilla haulikoilla.

”Kun ruutiaseiden kanssa touhutaan, on oltava varovainen ja pitää tietää mitä tekee. Erityisryhmien ampuessa on oltava valvoja ampujan molemmilla puolilla varmistamassa, että toiminta on turvallista. Ampumaseura on hankkinut oh-

jaajille myös ensiapukoulusta ja ohjaajat on koulutettu toimimaan erilaisissa ensiaputilanteissa.”

Lyhyt reagointiaika

Kurssilaiset ampuvat haulikolla kiekkoja. Osa kiekoista on kiinnitetty metallisiin tikkuihin, ja osa kiekoista ammutaan ilmaan. Erityisryhmien kiekon ammunta poikkeaa hieman perinteisestä, sillä normaalisti kiekot lähtevät heittimestä vaihteleviin suuntiin, ja ammunta perustuu vartalonhallintaan sekä vaistoon – aikaa liipaisimen painamiseen on nimittäin vain 0,2 sekuntia kiekon lähtemisen jälkeen.

Erityisryhmien kurssilla kiekonheitin heittää kiekon aina samaan suuntaan, ja ohjaajat neuvovat kurssilaisille, mihin pitää tähdätä. Erityisryhmäläisten kanssa avustaja tai ohjaaja myös huutaa äänimerkin mikrofoniin ampujan puolesta, jotta kiekko voidaan lähettää ilmaan ammuttavaksi. Ampumamatka on 15 metriä.

Ohjaaja huolehtii turvallisuudesta

Kurssilaiset ampuvat jokaisella kerralla omalla vuorollaan kaksi kierrosta, ja jokaisen kierroksen tulokset merkitään ylös. Kunkin kurssikerran tulokset lasketaan yhteen, ja viimeisellä kerralla parhaat palkitaan esinepalkinnoin.

”Harjoituksissa käyvät usein samat ihmiset. Heitä oppii lukemaan ja käyttäytymään itse sen mukaan. Toisille annetaan ladattu haulikko käteen, ja ohjaaja huolehtii, että varmistin on pois päältä ja sormi tarvittaessa pois liipaisimelta. Toiset taas lataavat aseen itse ohjaajan valvonnassa”, Siltanen kertoo.

Jokaisella kierroksella ammutaan samanlaiset sarjat. Ammutaan esimerkiksi kaksi kertaa tikun päässä olevaan kiekkoon ja kerran ilmassa lentävään kiekkoon tai kolme kertaa tikun päässä olevaan kiekkoon ja kaksi kertaa ilmassa lentävään kiekkoon.

”Ohjaaja pitää huolen turvallisuudesta. On tärkeää, että olkapää on kiinni tukin perässä. On katsottava tosi tarkkaan, ettei se ole yhtään irti ja varmistettava, että se pysyy siinä. Jos olkapää jää muutaman sentin irti tukin perästä, voi tulla vahinkoa solisluuhun. Samoin on katsottava, että poski on kiinni aseessa, ettei poskeen satu. Tarvittaessa ohjaaja pitää aseesta kiinni kurssilaisen kanssa ja siten varmistaa turvallisen suorituksen.”

Parasta vilpitön ilo

Kursseilla tärkeää on myös yhdessäolo ja yhteinen kahvihetki. Tarjolla on aina kahvia, mehua ja pullaa. Viimeiselle kerralle kurssin päättäjäisiin varataan myös runsaasti makkaraa.

”Kaikkein parasta kursseissa on se vilpitön ilo, jota ne antavat itselle ja kurssilaisille. Heiltä saa palautteen kurssista heti suoraan ja täysin spontaanisti. Kurssista on saatu erittäin hyvää palautetta ja toivottu sitä, että Kaikki ampuu -kursseja jatketaan”, Siltanen kertoo.

Kaikkein parasta kursseissa on se vilpitön ilo, jota ne antavat itselle ja kurssilaisille.

Pohjois-Hämeen Ampujat ry:n haulikkokerhon erityisryhmille suunnattu toiminta on saanut positiivisen palautteen lisäksi myös tunnustusta. Seura on saanut Esteettömyysteko 2014 -kunniakirjan Lempäälän Vammaisneuvostolta vuonna 2015. ◆

Lukijan vinkki

Tähän juttuun on saatu vinkki lehden lukijalta. Jos sinulla on mielessäsi aihe, joka voisi kiinnostaa Tukilinja-lehden lukijoita, laitathan sähköpostia osoitteeseen jaana.vainio@tukilinja.fi.

KIRJAT

TEKSTI Sanni Purhonen

Univaikeuksia

Johanna Valjakka:
Klinikka O
Romaani.
Kosmos, 2025. 176 s.

Tohtori Orellin unihäiriöklinikalla asiakkaita hoidetaan huolellisesti. Vai hoidetaanko sittenkään? Tarinan päähenkilön Esmen menneisyydessä on tapahtunut trauma, jonka takia hän ei saa nukutuksi. Epätoivoisena hän on päätynyt klinikalle. Nopeasti alkaa vaikuttaa siltä, että ilmassa on jotain pahaenteistä. Esme pohtii toistuvasti, kumpia hän ja hänen kohtalotoverinsa laitoksessa ovat: potilaita vai vankeja. Molemmat vaihtoehdot tuntuvat mahdollisilta. Kenties tohtorin motiivit ovat kyseenalaisia. **Johanna Valjakan** kiinnostava esikoisromaani tutkii hoivan ja vallan sekoittumista. Näiden teemojen pohdinta on kokonaisuudessa juonta olennaisempaa. Tiivis teos saa paljon irti siitä, että tarinassa käsitellään juuri univaikeuksia. Pieni sekavuus ei menoa haittaa, sillä surrealistiset havainnot ja yllättävätkin käänteet taipuvat hyvin unen ja unettomuuden logiikkaan. Romaanin keskeinen kuvasto liittyy usein veteen, mikä sekin vaikuttaa viittaukselta alitajuntaan. Esmen valvomisesta rasittunut mieli temppuilee, eikä lukija voi aina tietää, mikä on totta ja mikä harhojen sävyttämää. Kuitenkin olemme Esmen puolella. Mitä enemmän hänen taustaansa paljastetaan, sitä enemmän kirja saa myös dekkarimaisia sävyjä. Unelle tyypillisesti loppu jättää tilaa lukijoiden omille tulkinnoille.

TOIMITUKSEN VALINTA

Änkytystä

Stefanie Tuurna:
Maamaa.
Nuortenkirja.
Otava, 2025. 399 s.

Akira on fiksu lukiolainen, jonka pääasiallista seuraa ovat vanha ja uskollinen polkupyörä – tuttavallisemmin Kurukuri – sekä sanelukone. Nauhurille ja omaan tahtiin puhuminen onnistuu. Muiden ihmisten edessä änkytys kuitenkin ottaa vallan, eivätkä sanat tahdo millään tulla ulos. Kuten päähenkilön nimestäkin voi päätellä, Akira on taustaltaan puoliksi japanilainen. Teos sisältääkin runsaasti kiinnostavia viittauksia japanilaiseen kulttuuriin sekä Suomen ja Japanin kulttuurieroihin ylipäätään. Päähenkilön erilaisuus puheongelmiin yhdistettynä tekee pojasta koulun julmien kiusaajien suosikkikohteen. Varoituksena todettakoon, ettei kiusaamisen kuvausta kirjassa todellakaan himmailla ja se yltyy myös fyysiseksi väkivallaksi. Välillä päähenkilön henki tuntuu olevan uhattuna. Akiran eronneilla vanhemmilla on omat ongelmansa, eivätkä he vaikuta siksi heti tajuavan, mitä koulussa on oikeasti tapahtumassa. Opettajat taas pelkäävät kiusaajia vähintään yhtä paljon kuin toiset oppilaat. Kaikeksi onneksi taiteellisesti lahjakas Akira onnistuu ehkä sittenkin löytämään ystäviä elokuvaprojektin myötä. **Stefanie Tuurnan** esikoisteos *Maamaa* erottuu oitis edukseen säeromaania lähestyvällä muodollaan. Asettelunsa ansiosta kirja on myös huomattavasti nopealukuisempi kuin sivumäärästä voisi päätellä. Tällainen rakenne sopii erinomaisesti sanojen hakemisen ja änkytyksen kuvailuun. Vaikka kuvatut asiat olisivat rankkoja, kirja soljuu eteenpäin vaivatta ja varsin runollisesti. Se olikin ansaitusti yksi vuoden 2025 lasten- ja nuortenkirjallisuuden Finlandia-palkintoehdokkaista.

TV&ELOKUVAT

TEKSTI Pinja Eskola ja Sanni Purhonen

ELOKUVAT

HOIVAKOTI (6.2.)

Monikan (**Anki Lidén**) muuttaessa hoivakotiin alkaa tapahtua kummia. Asukkaat käyttäytyvät yhä oudommin ja yövuoron henkilökunta kieltäytyy tulemasta töihin. Monikan poika Joel (**Philip Oros**) tajuaa, että jotain on vialla. Kauhuleffan on ohjannut **Mattias J. Skoglund**. Lidén sai roolistaan Ruotsin parhaille näyttelijöille myönnettävän Guldbagge-ehdokkuuden.

THE BRIDE! (6.3.)

Ohjaaja **Maggie Gyllenhaalin** kuvia

kumartamaton versio yhdestä maailman kiehtovimmista tarinoista. Yksinäinen Frankensteinin hirviö (**Christian Bale**) matkustaa 1930-luvun Chicagoon pyytääkseen uraauurtavaa tutkijaa tohtori Euphroniousia (**Annette Bening**) luomaan hänelle kumppanin. Gyllenhaalin vahva visuaalinen ote ja aiempi yhteistyö **Jessie Buckleyn** kanssa herättävät varmasti katsojien mielenkiinnon.

I SWEAR (27.3.)

Kirk Jonesin ohjaus ja käsikirjoitus pohjaa

aktivisti **John Davidsonin** elämään. Davidson (**Robert Aramayo**) oli lahjakas jalkapalloilija, jolla kuitenkin diagnosoitiin nuorena vaikea Tuoretten syndrooma. Tourette oli tuolloin vielä vähemmän tunnettu ominaisuus kuin nykyään, joten Davidson joutui kohtaamaan paljon ennakkoluuloja. Monien vaiheiden jälkeen hänestä kuitenkin kasvoi tasa-arvon lähettiläs.

TV

ALICE IN BORDERLAND
Netflix

Mangaan perustuvan japanilaisen scifisarjan *Alice in Borderlandin* kolmannella kaudella joukkoon liittyy Ryuji Matsuyama, yliopistoprofessori, jolla on pakkomielle kuolemasta. Makaaberin kiinnostuksenkohteensa lisäksi hän on televisioruudussa harvinaisuus, onhan hän pyörätuolia käyttävä akateemikko. Näiden lisäksi Ryuji on moniulotteinen antisankari, joka nähdään villeissä toimintakohtauksissa. Harmillisesti hahmoa näyttelevä **Kento Kaku** ei ole oikeasti pyörätuolin käyttäjä.

THE PITT
HBO Max

Oletko kaivannut todenmukaisimmaksi sairaalasarjaksi tituleeratun *The Pittin* huikean joukkion pariin? Toinen kausi on nyt nähtävissä, ja pääsemme seuraamaan fiktiivisen sairaalan ensiapuosastoa yhden päivän ajan. Sarjaan palaa myös neuroepätyypillisten yhteisöltä kiitosta saanut tohtori Melissa King, jossa monet yhteisön jäsenet ovat nähneet itseään. Sarjassa hienoa on se, miten se kuvaa esimerkiksi neuromoninaisuutta nostamatta mitään tikun nokkaan.

GEARGIE'S AND MANDY'S FIRST MARRIAGE
HBO Max

Young Sheldonin spin off-sarja seuraa Cooperin sisaruskatraan vanhimman, Georgien, ja tämän vaimon Mandyn edesottamuksia nuoren parin asuessa Mandyn vanhemmilla. Pariskunnan elämää värittää itseriittoisen anopin ja hissukkamaisen mutta hyväsydämisen isän lisäksi Mandyn veli Connor. Suoraan sanoen Connor tuntuu kevytversiolta Sheldonista ja näin niin sanotusti kiintiövammaiselta. Silti sarja näyttää monia vammaisille tuttuja elementtejä, kuten ylihuolehtivat vanhemmat.

SEITSEMÄN
Yle Areena

Uusintana nähtävässä kotimaisessa komediasarjassa *Seitsemän* (2001) rivitaloyhtiön lottoporukka voittaa historian suurimman voittopotin. Viikkojen odotus ennen maksua johtaa kuitenkin kommelluksiin ja konflikteihin. Onnekkaista voittajista yksi, uransa lopettanut jääkiekkoilija Keijo Mäntylä on vammautunut ja käyttää pyörätuolia. Keijoa näyttelee **Pekka Heikkinen**, joka vammautui itse moottoripyöräonnettomuudessa vuonna 1998. On virkistävää nähdä, kuinka jo 20 vuotta vanhaan sarjaan on haluttu aitoa representaatiota.

Uutta pontta musiikin tekoon

Kiitos tuesta! Olen säveltänyt yli 120 kappaletta ja päässyt keikkailemaan apurahalla ostamillani välineillä. Äänitän myös kotistudiossa itse kaikki tarvittavat instrumentit. Aion julkaista musiikkiani, ja olenkin jo julkaissutkin yli 25 teosta. Päädyin myös opiskelemaan hetken aikaa musiikkipedagogiikkaa ja pääinstrumenttini oli basso.

V.T.

Apuraha yrittäjyyden tukena

Olin niin onnellinen saatuani apurahan. Olen koulutettu kokemusasiantuntija mielenterveyden alueella ja ollut eläkkeellä jo parikymmentä vuotta. Tultuani parempaan kuntoon olen virkistänyt toisia kuntoutujia esimerkiksi ohjaamalla vertaistukiryhmiä ja jakamalla omaa selviytymistarinaani.

Sairaudestani huolimatta pääsin opiskelemaan kosmetologiksi, ja olen nyt toiminut itsenäisenä kosmetologiyrittäjänä. Ennen kuin sain apurahan jalkahoitovälineisiin, jouduin tekemään hoitoja pitäen jalkaa sylissäni pyyhkeen päällä. Lisäksi minun piti hoitaa kynnet mekaanisilla työvälineillä ja hioa kovettumat raspilla.

Nyt hoitoni ovat entistäkin laadukkaampia. Pystyn hoitamaan kynnet ja kovettumat paljon helpommin ja tarkemmin. Jalkatuen ansiosta työskentely on ergonomisesti parempaa. Kiitos!

Mervi

Uudelle työuralle

Hain apurahaa läppäriin uudelleenkouluttautumiseni lähestyessä. Pitkän kuntoutumisen ja toipumisen jälkeen opinnot toteutettiin etänä. Se sopi parhaiten myös omaan perhetilanteeseeni.

Apurahan myötä olen saanut opintoni alkuun, jotka etenevätkin hyvää vauhtia. Ilman saamaani tukea opintojen aloitus olisi estynyt. Nyt voin rakentaa työuraani uusiksi. Kiitos todella paljon teille kaikesta!

Simo

Läppäri auttaa monessa

Kiitos todella paljon, että sain apurahan tietokoneeseen opintojani ja vapaaehtoistoimintaa varten. Tämä oli tosi iso ja tärkeä juttu itselleni. Olen vieläkin ihmeissäni, että onko tämä todellista ja on se!

Heidi

Apurahan mahdollistama harrastus piristää ja antaa lisävoimia arkeen.

S.P.

Hyvä kiertämään

Sain suureksi ilokseni teiltä postitse päätöksen myönnetystä apurahasta. Apuraha auttaa minua eteenpäin kuntoutumisessani ja sen myötä työllistymisessä. Tällä tuella on suuri merkitys, sillä toivon, että voin olla tulevaisuudessa avuksi myös muille kuntoutujille. Toivotan teille kaikille sisäistä valoa ja kynttilöiden loistetta!

N.N.

Yritysystävät

Alla olevat toimijat ovat lähteneet yritysystävinä mukaan tukemaan Tukilinjan toimintaa ostamalla itselleen parhaiten sopivan vaihtoehdon tarjolla olevista paketeista. Kaikki yritysystävämme löydät osoitteesta **tukilinja.fi**.

RAKENNUSTOIMISTO O. HÄMÄLÄINEN

Rakennustoimisto O. Hämäläinen Oy

Rakennustoimisto O.Hämäläinen on vuonna 2014 perustettu asiantuntijayritys, joka tarjoaa projektinjohdon, rakennuttamisen ja valvonnan palveluja luotettavasti ja tehokkaasti.

CURLINGBUTIK

Suomi Sports ky

Curlingbutik – tuoteyhteistyö

Curlingbutik on curling-välineisiin ja -varusteisiin erikoistunut verkkokauppa, ja samalla aktiivinen lasten ja nuorten turvallisemman luistelun puolestapuhuja. Tätä edistämään Curlingbutik on perustanut turvapanta.fi-verkkokaupan, josta löytyvät turvapantojen lisäksi muut luistelutarvikkeet. Alkukesästä 2025 lähtien kaikkien luistelutuotteiden tuotot on ohjattu Tukilinjalle.

Durat Oy

Ensiö Oy

Koneurakointi Rantamaula Ky

MOJ Oy / Rukakatsastus

Ocon Oy

Tassel Consults

Testify Oy

Tunne Askeleet

Uhrman Group Oy

YRITYSYSTÄVÄ Tukilinja

1 784

Tukilinja-säätiölle tuli vuonna 2025 yhteensä 1 784 hakemusta. Apurahoja myönnettiin yhteensä 996 kappaletta.

12 %

Hakemusmäärät kasvoivat 12 prosentilla vuodesta 2024.

STARTTI-STIPENDIT SYKSY 2025

YKSILÖURHEILIJAT

K.A.
Stipendi heittotuolin hankinnan kuluihin 26-vuotiaalle henkilölle, joka on aloittanut parayleisurheilussa keihäänheiton.

M.E.
Stipendi yksilöllisen kilpauimapuvun hankintaan 16-vuotiaalle lyhytkasvuiselle nuorelle, joka on aloittanut tavoitteellisen kilpauinnin.

G.J.
Stipendi oman heittotuolin hankinnan kuluihin henkilölle, joka on aloittanut parayleisurheilun, keskittyen heittolajeihin.

L.A.
Stipendi näkövammaistenniksessä tarvittavien välineiden ja varusteiden hankintaan 26-vuotiaalle opiskelijalle, joka on aloittanut lajin kilpatavoitteellisen harjoittelun.

V.V.
Stipendi biljardivarusteiden ja välineiden hankintaan sekä niihin mahdollisesti tarvittavien muutostöiden kuluihin lyhytkasvuiselle henkilölle, joka on aloittanut kilpatavoitteellisen biljardin harrastamisen.

M.J.
Stipendi frisbeegolfissa käytettävän, kehittymistä tukevan heittoanalyysityökalun hankintaan 13-vuotiaalle nuorelle, jolla on liikuntavamma.

P.J.
Stipendi näkövammaistenniksessä tarvittavien välineiden ja varusteiden hankintaan henkilölle, joka on aloittanut lajin kilpatavoitteellisen harjoittelun.

K.J.
Stipendi oman jääkiekkokelkan hankintaan 13-vuotiaalle nuorelle, joka on aloittanut parajääkiekon harrastamisen. Oma kelkka mahdollistaa kehittymisen lajissa.

M.E.
Stipendi oman heittotuolin hankinnan kuluihin henkilölle, joka on aloittanut parayleisurheilun, keskittyen heittolajeihin.

YHTEISÖT

JyPK JJK Juniorit ry
Stipendi jalkapallon varustehankintoihin ja uuden toiminnan markkinointikuluihin jalkapalloseuralle, jossa on aloitettu soveltavan jalkapallon ryhmiä eri ikäisille jalkapalloilijoille.

Fotbollsföreningen ÅIFK r f
Stipendi varustehankintoihin jalkapalloseuralle, jossa on aloitettu soveltavan jalkapallon ryhmätoiminnan 7–10-vuotiaille.

Espoon Jäätaiturit ry
Stipendi soveltavan luistelun ryhmän toiminnan markkinointiin luisteluseuralle, jossa on käynnistetty soveltavan luistelun ryhmä.

Suomen Vesihiihto ja Wakeboard
Stipendi aloittelijatason Sit ski -vesisuksen ja -tuolin hankintaan sekä mahdollisiin muutostöihin yhdistykselle, joka on aloittanut soveltavan vesihiihdon.

Turun Jyry ry
Stipendi soveltavan voimistelun ryhmän välinehankintoihin, ryhmän markkinointikuluihin sekä ohjaajien kouluttamiseen urheiluseuralle, joka on käynnistämässä sporttiryhmää kouluikäisille lapsille. Ryhmässä harjoitellaan monipuolisesti liikuntataitoja, kuten motorisia perustaitoja, välineenkäsittelyä, tasapainoa, kehonhallintaa sekä ryhmässä toimimisen taitoja.

Tampereen Pyrintö ry
Stipendi kaikille avoimen, soveltavan liikunnan ryhmätoiminnan käynnistämisen kuluihin yleisseuralle. Ryhmässä on tarkoituksena harjoitella muun muassa urheilun perustaitoja kuten hyppimistä, tasapainoa, suunnanmuutoksia sekä ketteryyttä ikään ja liikuntatasoon katsomatta.

Rantaperkiön Isku
Stipendi soveltavan voimistelun ryhmien välinehankintoihin sekä esiintymisvarusteisiin monilajiseuralle, jossa on käynnistetty kaksi uutta Special rhytmic -ryhmää.

Linkki ry
Stipendi koripallovarusteiden ja -välineiden hankintaan koripalloseuralle, jossa on käynnistynyt nuorten soveltavan koripallon joukkuetoiminta.

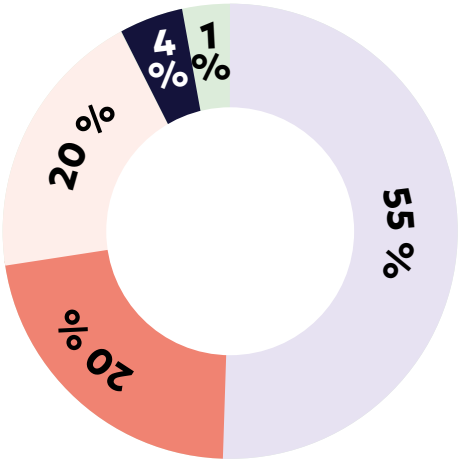
DiDa/ Kynnys ry
Apuraha 10. kertaa järjestettävän kansainvälisen vammaisten päivän taide- ja kulttuuritapahtuman kuluihin. Festivaalin tarkoituksena on lisätä tietoisuutta YK:n kansainvälisestä vammaisten päivästä (3.12.) ja esitellä vammaisten ja viittomakielisten taiteilijoiden tekemää korkeatasoista taidetta.

20 %

loka-marraskuun apurahoista myönnettiin aktiivisen elämän tukemiseen.

”Ilman apurahaa olisi harrastusmatka todennäköisesti jäänyt tekemättä.”

Poiminta vaikuttavuuskyselystä

- **Harrastaminen 55 %**
- **Opiskelu 20 %**
- **Aktiivinen elämä 20 %**
- **Työllistyminen 4 %**
- **Kuntoutus 1 %**

Loka-marraskuussa myönnettiin 176 apurahaa, joiden kokonaissumma oli 100 497 euroa.

APURAHAT

Tukilinjan apurahoja voivat hakea vamman tai pitkäaikaissairauden vuoksi toimintarajoitteiset henkilöt sekä heitä tukevat pienimuotoiset hankkeet. Tuki on tarveharkintaista ja sillä pyritään ehkäisemään syrjäytymistä.

LOKA-MARRASKUU

TYÖLLISTYMINEN

V.R.
Apuraha kauneudenhoitoalan omakustanteisiin opintoihin 29-vuotiaalle henkilölle, jolla on tarkkaavuuden ja vuorovaikutuksen haasteita. Hänen tavoitteenaan on toimia kauneudenhoitoalalla sivutoimisesti.

M.K.
Apuraha työmatkoihin 27-vuotiaalle kuntoutujalle, joka työskentelee vapaaehtoisena päiväkodissa.

H.A.
Tietokone 29-vuotiaalle kuntoutujalle, joka työskentelee kevytyrittäjänä pelikasvatusalalla.

S.K.
Järjestelmäkamera ammattimaisen valokuvausharrastuksen välineeksi kuntoutujalle, jolla on tarkkaavuuden rajoitteita.

T.P.
Kameran objektiivi valokuvausharrastuksen välineeksi henkilölle, jolla on monia toimintakyvyn rajoitteita. Harrastustoiminnan kautta on mahdollista ansaita pientä lisätuloa.

R.H.
Kannettava tietokone ammattiin valmistuvalle henkilölle, jolla on tarkkaavuuden ja liikuntakyvyn haasteita. Tietokone mahdollistaa siirtymisen kohti yrittäjyyttä.

R.H.
Piirtopöytä 23-vuotiaalle henkilölle, jolla vuorovaikutuksen ja tarkkaavuuden rajoitteita. Hän harrastaa digitaalista piirtämistä ammattimaisella tasolla.

P.I.
Järjestelmäkamera ammattimaisen harrastustoiminnan välineeksi kuntoutujalle, jolla on tarkkaavuuden haasteita.

V.L.
Tietokone musiikkialan opiskelun ja ammattimaisen harrastamisen välineeksi mielenterveyskuntoutujalle, jolla on tarkkaavuuden ja vuorovaikutuksen rajoitteita.

H.P.
Kannettava tietokone mielenterveyskuntoutujalle, jolla on liikuntakyvyn rajoitteita. Hän työskentelee osuuskunnan kautta graafisena suunnittelijana.

K.K.
Apuraha taidetarvikkeisiin ja uimahallimaksuihin kuntoutujalle, jolla on haasteita liikuntakyvyssä. Hän opiskelee korkeakoulussa ja työskentelee pienimuotoisesti vetämällä taidepajoja.

OPISKELU

S.V.
Apuraha autokoulumaksuihin 17-vuotiaalle nuorelle, jolla on useita haasteita toimintakyvyssä. Hän opiskelee ammattiin valmentavassa opinnoissa.

J.Y.
Apuraha AMK-valmennuskurssiin kuntoutujalle, joka on pitkään ollut työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella. Kurssi parantaa kouluttautumismahdollisuuksia.

A.K.
Apuraha nettilukion suorittamiseen 26-vuotiaalle henkilölle, jolla on tarkkaavuuden haasteita. Hän haluaa suorittaa lukion päästäkseen jatko-opintoihin.

A.H
Apuraha ajokortin hankintaan 18-vuotiaalle lukiolaiselle, jolla on vuorovaikutuksen haasteita. Hän on aloittamassa korkeakouluopinnot toisella paikkakunnalla ja ajokortti tukee opinnoissa jaksamista.

A.T
Osa-apuraha mönkijän hankintaan 15-vuotiaalle koululaiselle, jolla on liikuntakyvyn rajoitteita. Hän tarvitsee kulkuvälinettä koulumatkoihin. Vammaispalvelut maksaa osan mönkijän hankintahinnasta.

T.S.
Tietokone 19-vuotiaalle kuntoutujalle, joka opiskelee ammattiin. Oppilaitos ei tarjoa asumisyksikössä käytettävää tietokonetta.

M.K.
Kannettava tietokone opiskelun välineeksi toimintaterapiaopiskelijalle, jolla on tarkkaavuuden haasteita.

T.V.
Tietokone ja apuraha kuntosalimaksuihin 24-vuotiaalle rakennusalan opiskelijalle, jolla on vuorovaikutuksen haasteita.

V.I.
Kannettava tietokone opiskelun välineeksi 23-vuotiaalle sosionomiopiskelijalle, jolla on vuorovaikutuksen haasteita.

T.V.
Tietokone korkeakouluopintojen loppuunsaattamiseen ja pro gradu -tutkielman tekemiseen kuntoutujalle.

C.L.
Tietokone 20-vuotiaalle tietoliikenteen ammattitutkintoa suorittavalle henkilölle, jolla on oppimisen ja vuorovaikutuksen haasteita. Tietokone palvelee opiskelussa ja vapaa-ajan peliharrastuksessa.

R.R.
Kannettava tietokone ammattiopintojen loppuun saattamiseen liikuntarajoitteiselle henkilölle, joka kouluttautuu uudelle toimintakyvylleen paremmin soveltuvalle alalle.

HARRASTAMINEN

L.P.
Tietokone 13-vuotiaalle nuorelle, jolla on haasteita tarkkaavuudessa. Hakija osallistuu tietokoneen avulla etäsoittotunneille.

E.E.
Apuraha ratsastusharrastukseen 8-vuotiaalle koululaiselle, jolla on kielellisiä haasteita.

W.M.
Kannettava tietokone peliharrastuksen välineeksi 15-vuotiaalle koululaiselle, jolla on tarkkaavuuden rajoitteita. Apurahansaaja pitää harrastustoiminnan kautta yhteyttä ystäviinsä.

J.N.
Tietokone koodausharrastuksen ja itseopiskelun välineeksi kuntoutujalle, jolla on it-alan koulutus.

A.T.
Tietokone 29-vuotiaalle kuntoutujalle, jolla on haasteita toimintakyvyssä. Hän on musiikillisesti lahjakas ja käyttää tietokonetta sävellystyössä. Hänen on tarkoitus hakeutua opiskelemaan musiikkia.

A.P.
Apuraha motocrosspyörään harrastusvälineeksi 9-vuotiaalle lapselle, jolla on tarkkaavuuden haasteita.

D.H.
Apuraha tietokoneen komponenttiosiin 25-vuotiaalle kuntoutujalle, joka harrastaa pelaamista. Peliharrastus tukee kuntoutumista ja sosiaalisia vuorovaikutussuhteita.

T.C.
Apuraha uimaopetukseen 6-vuotiaalle lapselle, jolla on oppimisen ja vuorovaikutuksen rajoitteita.

J.H.
Apuraha kansalaisopiston käsityökursseihin 27-vuotiaalle kuntoutujalle, jolla on oppimisen haasteita. Harrastustoiminta kannustaa liikkumaan kodin ulkopuolella.

M.S.
Järjestelmäkamera kuntoutujalle, joka harrastaa tähtitaivaan valokuvausta. Harrastus on hänelle pitkäaikainen kuntouttava harrastus.

O.H.
Apuraha uuteen näytönohjaimeen 25-vuotiaalle kuntoutujalle, joka harrastaa pelaamista.

J.T.
Maastopyörä 19-vuotiaalle opiskelijalle, jolla on haasteita liikkumisessa. Pyöräily mahdollistaa kivuttoman liikunnan harrastamisen.

M.R.
Tietokone harrastamisen välineeksi 23-vuotiaalle kuntoutujalle. Tietokone mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen esimerkiksi nettipelaamisen muodossa.

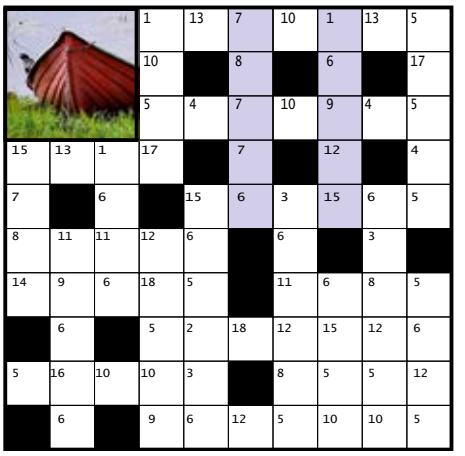
D.P.
Handpan-soitin keikkabändissä esiintyvälle kuntoutujalle, jolla on tarkkaavuuden rajoitteita.

V.P.
Apuraha musiikki- ja studiovälineistöön 25-vuotiaalle henkilölle, jolla on haasteita toimintakyvyssä. Hän on kouluttautunut muusikoksi ja hänellä on oma bändi.

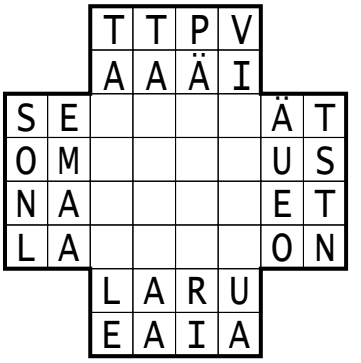

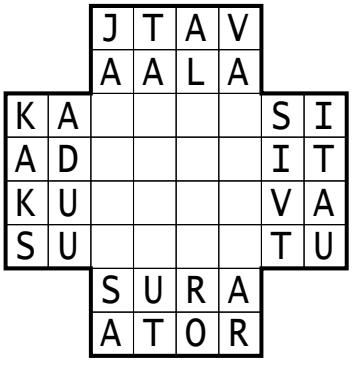
LAATI Jari Haapa-aho

Krypto

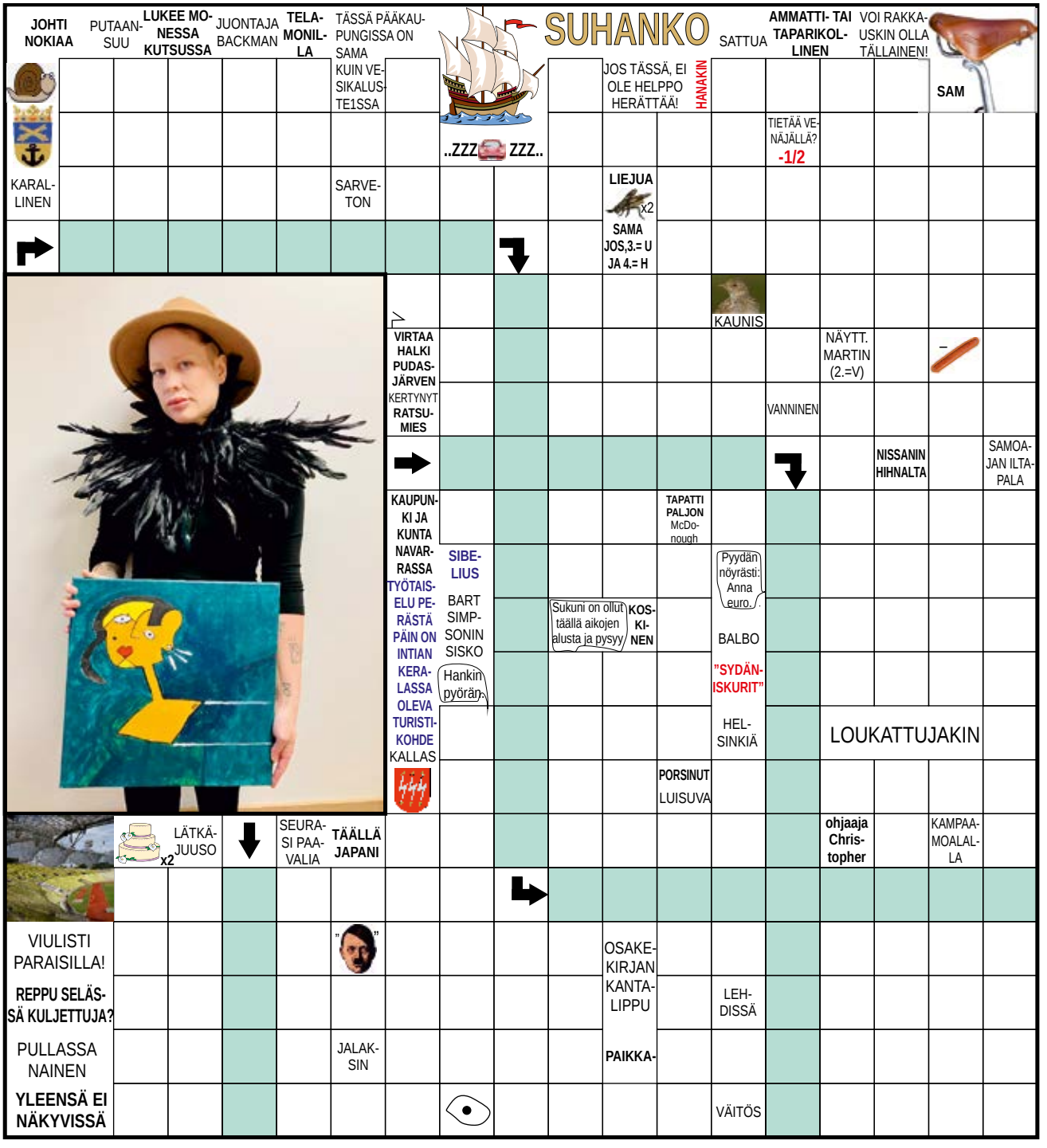

Sanaristit

Ratkaisut pikkupähkinöille löytyvät seuraavalta aukeamalta.

Jari Haapa-aho evästää tämänkertaista ristikkopähkinää näin: *”Ei. En kirjoittanut mihinkään kuvassa kaksi naamataulua -lausetta. Muutenkin pyrin tällä tehtävällä kannustamaan selvästi lahjakasta nuorta taiteilijaa uskomaan itseensä.”*

Lähetä ratkaisulauseet sähköpostitse osoitteeseen toimitus@tukilinja.fi.
Muista kertoa **postiosoitteesi** ja **tilinumerosi**, sillä vastanneiden kesken arvotaan 35 euron palkinto.
Edellisen ristikon palkinnon sai **Heikki Moilanen**.
Kiitokset kaikille, jotka saivat tehtävän ratkaistua!

Tee laskutuksesta helpompaa – vaihda sähköiseen laskuun

Tiesithän, että voit saada Tukilinjan lehtilaskun sähköisesti joko sähköpostiisi tai e-laskuna verkkopankkiisi?

Sähköinen laskutus on tehokas tapa säästää Tukilinjan toimintakuluja. Valitsemalla sähköisen laskun autat meitä vastaamaan entistä paremmin kasvaneeseen apurahahakemusten määrään.

E-laskun ja sähköpostilaskun lisäksi voit nyt tilata Tukilinjan laskun myös esimerkiksi Kivra-palvelun kautta. Siirtyminen on vapaaehtoista ja saat halutessasi laskusi paperisena jatkossakin.

Näin tilaat sähköisen laskun:

- E-lasku: Tee e-lasku -sopimus **Vammaisten koulutuksen ja työllistymisen tuki ry:n** kanssa verkkopankissasi viimeisimmän Tukilinjan laskun tiedoilla.
- Sähköpostilasku: Ilmoita tilaajapalveluumme lähettämällä viestiä **tilaajapalvelu@tukilinja.fi** tai soittamalla numeroon **09 4155 1502** (ma–pe klo 9–11).

Jätä perinnöksi mahdollisuus – tee testamentti-lahjoitus Tukilinjalle

Testamenttilahjoitus on tapa jatkaa hyvää työtäsi myös tulevaisuudessa. Pienelläkin osuudella on iso vaikutus.

Testamenttilahjoituksella voit tukea pienituloisten vammaisten ja pitkäaikaissairaiden opiskelua, harrastamista tai työllistymistä – asioita, jotka vahvistavat osallisuutta ja hyvinvointia. Tukilinjan kautta apu menee suoraan sitä tarvitseville.

Tukilinja on yleishyödyllinen toimija, joten testamenttilahjoitukset ovat verovapaita ja käytetään kokonaisuudessaan tukitoimintaan. Kunnioitamme lahjoittajan tahtoa ja huolehdimme siitä, että perintösi käytetään vastuullisesti ja vaikuttavasti.

Lisätietoa testamenttilahjoittamisesta saat toiminnanjohtajaltamme Heikki Laukkariselta, 09 4155 1505 tai **heikki.laukkarinen@tukilinja.fi**.

AKTIIVINEN ELÄMÄ

T.A.
Kannettava tietokone ja kuulokkeet kuntoutujalle, joka toimii kokemusasiantuntijana. Oma tietokone mahdollistaa myös etäkokouksiin osallistumisen.

S.J.
Älypuhelin asiointiin henkilölle, jolla on pitkäaikainen toimintakyvyn rajoite. Hän suunnittelee paluuta osa-aikaiseen työhön.

S.Z.
Kannettava tietokone viittomakieliselle kuntoutujalle asioinnin ja vertaisten kanssa tapahtuvat videokommunikaation välineeksi. Vammaispalvelut osallistuu hankintaan.

O.S.
Kannettava tietokone tuettuun asiointiin ja virikkeelliseen vapaa-aikaan 22-vuotiaalle kuntoutujalle, jolla on monia toimintakyvyn rajoitteita.

U.S.
Älypuhelin näkövammaiselle henkilölle asiointiin ja yhteydenpitoon. Vammaispalvelut ei tue hankintaa.

R.S.
Tietokone 20-vuotiaalle kuntoutujalle it-taitojen harjoittelua ja tulevaisuuden opintoja varten.

S.L .
Kannettava tietokone työnhaun ja asioinnin välineeksi kuntoutujalle, joka on palaamassa työelämään.

S.E.
Älypuhelin näkövammaiselle henkilölle yhteydenpidon, asioinnin, verkkoasioinnin ja äänikirjojen kuuntelun välineeksi. Hän käyttää puhelinta ruudunluku- ja Siri-ohjelmien avulla. Vammaispalvelut ei tue hankintaa.

P.L.
Kannettava tietokone yhteydenpidon, asioinnin ja peliharrastuksen välineeksi kuntoutujalle.

T.A.
Kannettava tietokone asioinnin ja tiedonsaannin välineeksi kuntoutujalle, jolla on liikuntakyvyn rajoitteita.

E.S.
Kannettava tietokone tiedonsaannin välineeksi kuntoutujalle, joka käyttää pyörätuolia liikkumisen apuvälineenä.

N.O.
Tietokone kuntoutujalle asiointiin ja muuhun päivittäiseen käyttöön.

P.N.
Kannettava tietokone kuntoutujalle itsenäisen asioinnin harjoitteluun.

O.O.
Tietokone kuntoutujalle asiointiin ja työnhakuun. Hän työskentelee osa-aikaisesti siivoojana.

K.E.
Kannettava tietokone asioinnin ja yhteydenpidon välineeksi mielenterveyskuntoutujalle, jolla on liikuntakyvyn haasteita.

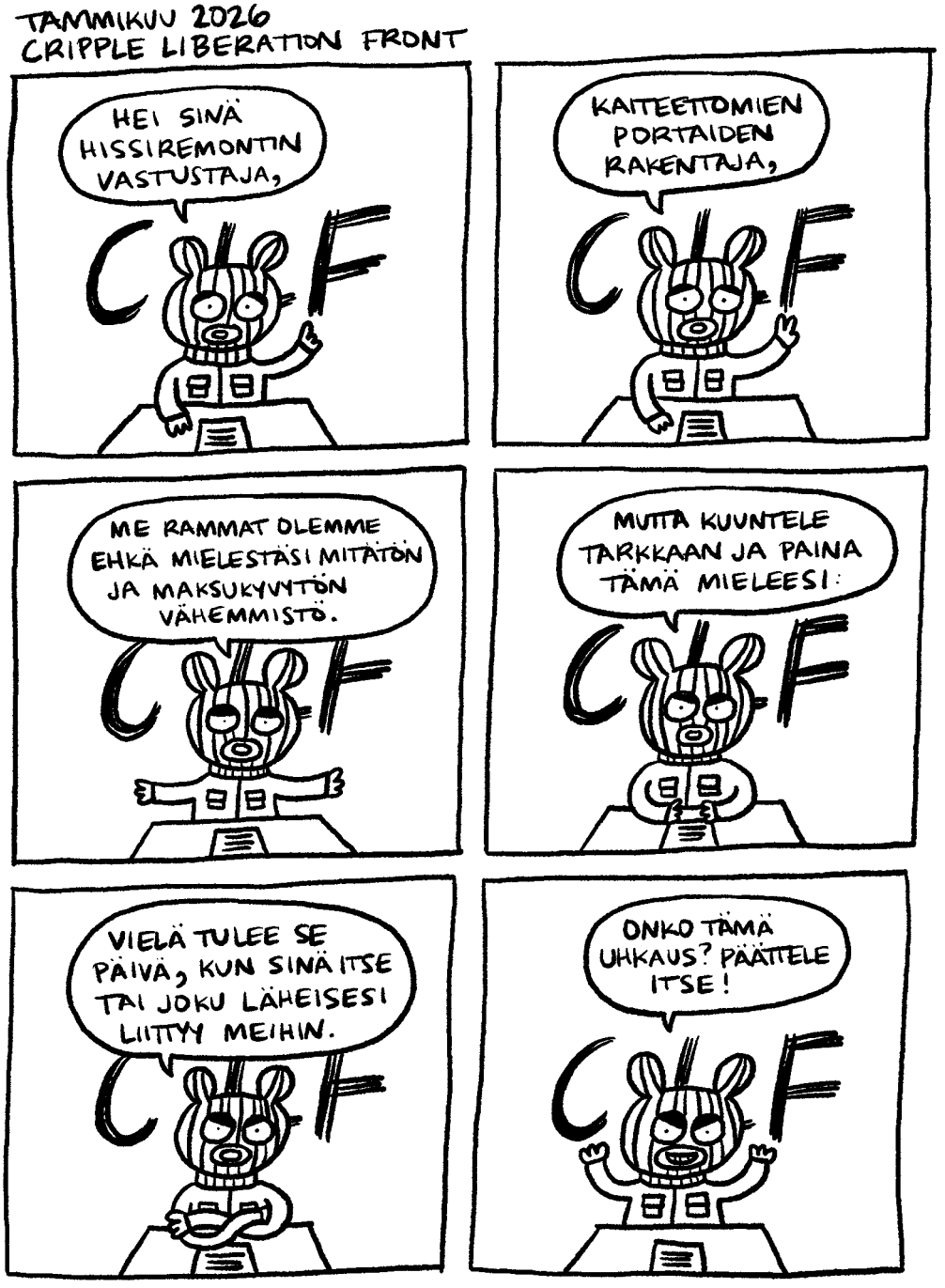
A.H.
Kannettava tietokone kuntoutujalle vertaistuen ja asioinnin välineeksi.

Lehteen mahtuu vain osa tukipäätöksistä. Loput apurahat löytyvät Tukilinjan nettisivuilta: www.tukilinja.fi

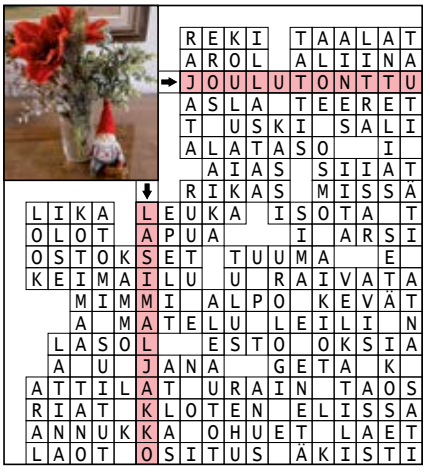
Julkaisemme jatkossa kaikki apurahan saajat nimikirjaimin varmistaaksemme apurahan saajiemme tietosuojan.

APURAHOJA MYÖNNETTIIN LOKA-MARRASKUUSSA NÄILLE PAIKKAKUNNILLE

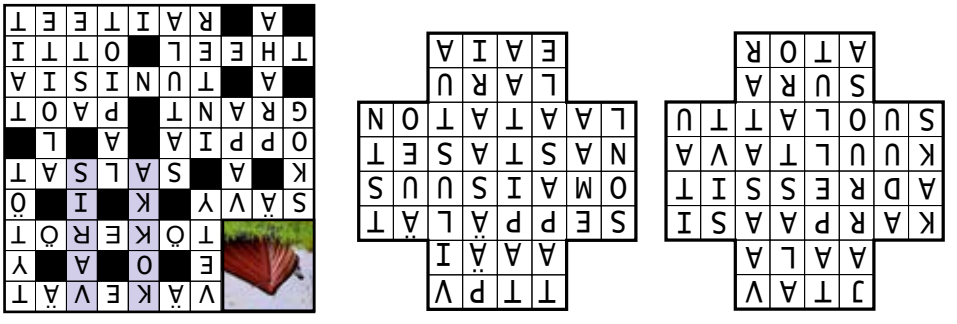
Espoo
Eura
Hammaslahti
Harjavalta
Helsinki
Hollola
Honkola
Hyvinkää
Hämeenlinna
Ii
Inkeroinen
Joensuu
Juankoski
Juonikylä
Jyväskylä
Jämsä
Jämsänkoski
Kaavi
Kajaani
Kalajoki
Kangasala
Katinala
Kempele
Kerava
Keuruu
Klaukkala
Kotka
Kouvola
Kuopio
Lahti
Lapinjärvi
Lavia
Leppäkaarre
Lohja
Loviisa
Mellilä
Mikkeli
Muhos
Mynämäki
Nastola
Nokia
Noormarkku
Oulu
Palokka
Pieksämäki
Piikkiö
Pirkkala
Pori
Pälkäne
Raisio
Rauma
Rovaniemi
Savonlinna
Sund
Suolahti
Säynätsalo
Tampere
Tohmajärvi
Turku
Tuusula
Ulvila
Vaasa
Vantaa
Varpaisjärvi
Viinijärvi
Äänekoski

Ristikon 6/2025 ratkaisu

Pikkupähkinöiden ratkaisut (s. 32)

Ole mukana muutoksessa

Auta Tukilinja-säätiötä auttamaan!

Tukilinja on vuodesta 1996 alkaen edistänyt vammaisten ja pitkäaikaissairaiden ihmisten yhdenvertaisuutta Suomessa. Myönnämme apurahoja vähävaraisille henkilöille koulutuksen, työllistymisen ja aktiivisen elämän, kuten harrastamisen tueksi. Varat toimintaan saadaan Tukilinja-lehden myynnistä ja lahjoituksista.

Taloudellisen ahdingon lisääntyessä Tukilinjan apurahojen hakijoiden määrä on viime vuosina ollut kasvussa. Yhä useampi jääkin nyt ilman tarvitsemaansa tukea, sillä 60 prosenttia hakijoista saa vain osan hakemastaan apurahasta.

Tee lahjoitus

Tilisiirrolla
Lahjoita haluamasi summa Tukilinja-säätiön tilille FI70 5092 0920 3787 65.
Käytä viitenumeroa 5555.

Tekstiviestillä
Lahjoita 30 euroa lähettämällä tekstiviesti 30 TUKILINJA numeroon 16588.

MobilePaylla
Numeroon: 74944
Viesti: Lahjoitus

Tukilinja

LISÄTIETOA Tukilinja-säätiö sr, y-tunnus 2873756-5 **Rahankeräyslupa:** RA/2020/811
Tukilinjan lahjoittajapalvelu lahjoittajapalvelu@tukilinja.fi **Kuukausilahjoittaminen** www.tukilinja.fi/lahjoita